

ŠIANDIEN IR RYTOJ

PASKUTINIU laiku laisvame pasaulyje dažnai sakoma, kad sovietinis režimas pasidarė liberališkesnis. Bet vien tik pasižiūrėjus į Pabaltijo kraštus, nematyti, kad padėtis ten būtų kiek pagerėjusi.

Tiesa, po Stalino mirties gal kiek sumažėjo saugumiečių sauvaliavimai, bet politinio nusikaltimo apibūdinimas pasiliekia miglotas ir kiekvienas gali būti kiekvienu momentu apkaltintas.

Sakysim Estijoje, kaip rašo prancūzų spauda, areštai tęsiasi ir žmonės dingsta vienas po kito paslaptį.

Estų komunistai, kurie laike 1949-51 m. valymo buvo nušalinti kaip "nacionalistiniai buržuai", dar nesugrąžinti į savo buvusias vietas. Panašiai yra Latvijoje ir Lietuvoje.

PABALTIJŲ kraštų mokyklose apie 20% valandų skiriama rusų kalbai, kuri XII kompartijos kongrese buvo pripažinta dominuojančia kalba.

Rusifikacija vykdoma visoje srityje. O kiek tai liečia pačių rusų infiltraciją, tai ji tebėra masinė.

Pabaltijūs rumams yra Eldorado. Jie ten jaučiasi "valdančiąja klase", kaip naciai okupuotoje Europoje. Jie užima geresnius butus, gauna geresnes tarnybas, dėl to vietinių gyventojų labai nemėgiama. Bet didžiausia neapykanta reiškia tiems pabaltiečiams, kurie gimė ir užaugo Rusijoje ir atvykę su pirmomis Raudonosios Armijos gurguolėmis, partijoje užėmė rakines pozicijas.

JAUNIMAS, kaip ir Stalino laikais, karinei tarnybai siunčiamas į Rusijos gilumą, o Pabaltijų stovinti sovietų kariuomenė sudaryta iš rusų. Vien Estijoje yra 100,000 rusų kareivių, neskaitant 287,000 rusų civilių, kas sudaro netoli trečdali visų gyventojų skaičiaus.

Nežiūrint ilgų sovietinės okupacijos, komunistų partija nepriėjo gyventojuose. Estijoje kompartijai priklauso tik 36,000 narių, kas sudaro tik 3% visų gyventojų. Čia reikia pastebėti, kad į tą skaičių įeina ir sovietų armijos karininkai bei kiti rusai pareigūnai, įsikūrę Estijoje.

Panaši padėtis Latvijoje ir Lietuvoje. Ten nesimato jokio sovietinio liberalizmo, apie kurį dažnai plepama vakaruose. Rusifikacija vykdoma pilnu tempu, gal net stipriau, negu anksčiau.

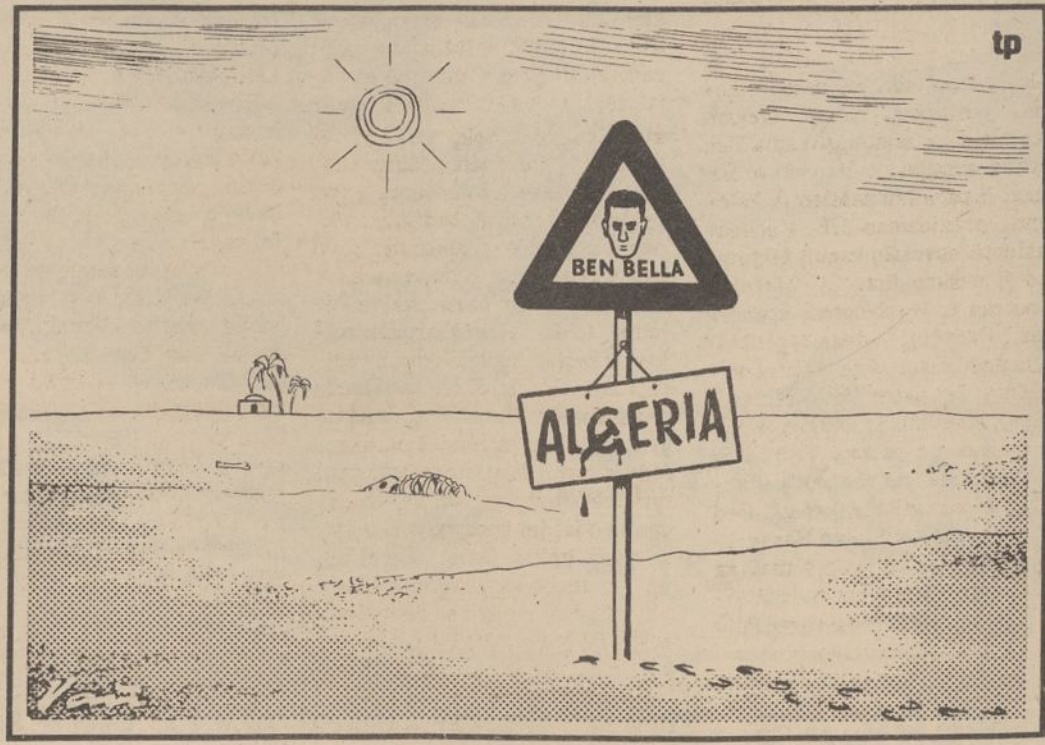
KAUNE Petratis skundžiasi butų ir statybų įstaigai, kad į jo kambarį per stogą varva vanduo.

Kai jau aštuntą kartą jis pristatė į įstaigą, direktorius pasitiko su šypsena.

- Drauge, Petrati, aš jums turiu gerą naujieną.

- Ar darbininkai ateis stogą taisyti?

- Ne, meteorologijos biuras pranašauja, kad ateinantį mėnesį nebus lietaus... (vg)

Prasideda pavojinga zona!...

DIRVA

Nr. 105

Rugsėjis-Sept. 12, 1962

Cleveland, Ohio

Kova dėl valdžios Alžire

Ben Bella siekia Alžire prarasti socialinę revoliuciją, kurios pasėkoje visame Šiaurės Afrikos kampe būtų įvestas bolševikinis režimas. - Tam tikslui pasiekti jis turi nugalėti daug priešių, kurie yra daug gausesni už jo šalininkus, bet jiems trūksta vienybės ir ryžto.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Jei nebus kokių netikėtumų, Alžire įsigalės buv. prancūzų puskarininkis, dabar jau dėvęs generolo uniformą, Ben Bella. Tuo bus palaidotos visos de Gaulle viltys

ir toliau palaikyti su Alžiru ūkinis, kultūrinius ir politinius santykius. Nes pagrindinis motyvas dėl kurio Ben Bella nori įsigalėti ir yra pavestis niekais Evi-

ano susitarimą tarp de Gaulle vyriausybės ir Alžiro sukilėlių, kuris numatė tokį santykiavimą abiejų kraštų naudai. "Arba Alžire įvyks revoliucija, - pareiškė nesenai Ben Bella, - arba ji taps panaši į kitas Afrikos valstybes, kurios išleido "neokolonializmą". O neo-kolonializmas, pasak Ben Bellos, stengiasi išsaugoti Prancūzijos ūkinis ir strateginius interesus nauja forma.

Naujas kelias, kuriuo turėtų eiti Alžiras, Ben Bellos ir jo draugų buvo nubrėžtas penkias dešimties puslapių brošiūroje, kuri buvo viešai platinama Tunisijos mieste Hammamet ir todėl gavo "Hammamet raporto" vardą. Pagal tą raportą, Alžiro revoliucija turi visiškai sugriauti dabartinę socialinę struktūrą ir visą ūkį pavesti valstybės kontrolei. Tam tikslui turinčios būti suvalstybtos visos prekybos, susisiekimo ir pramonės įmonės, prarasta žemės reforma, kuri panaikintų privatinę nuosavybę ir toje ūkio šakoje. Tokios reformos turėtų būti prarastos ne tik pačiame Alžire, bet ir buvusiose kaimyninėse prancūzų kolonijose. Nauja valstybė turėtų apimti visą Šiaurės Vakarų Afrikos kampą - teritoriją, septynis kartus didesnę už Prancūziją. Naujas Alžiras, šalia Egipto ir baltosios Pietų Afrikos, būtų galingiausia Afrikos valstybė su stipriu noru toliau plėstis. Jau dabar Alžire apmokiniami teroristai Portugalijos Afrikos teritorijoms, Alžiro "instruktoriai" šalia sovietų, kinų ir čekų darbuojasi ir Kuboje.

Toks yra Ben Bellos noras ir planas. Jį paremti gali apie 40,000 karių kariuomenė, kuri beveik visą kovos su prancūzais laiką, praleido kaimyninėse Tunisijos ir Maroko valstybėse. Ten ji buvo politiškai lavinama ir mokoma naudoti sovietinio bloko ginklus. Savaimė aišku, kad didelė dalis pačių Alžiro arabų buržuazijos ir Ben Bellos užsimojimus žiūri gana šnairiai. Nė labai patinka jis ir tiems partizanų vadams, kurie praktiškai iškovojo nepriklausomybę. Nepatinka Ben Bella ir kaimyninių Maroko ir Tunisijos valstybių valdovams. Pagaliau Alžire yra dar ir prancūzų įgulos, kurios galėtų palyginti lengvai susidoroti su ta Ben Bellos privačia kariuomene. Dėl viso to, kad nesuvienijus visų savo priešių, Ben Bella pradėjo slėpti ar net paneigti savo tikruosius revoliucinius siekius. Jam labai padeda ta aplinkybė, kad visiems jo oponentams trūksta ryžto kovoti, kad jie visi neturi jokių ateities vilčių. Juk Ben Bellos pažiūros nebuvo niekam paslaptis, nebuvo niekam paslaptis ir sovietų parama Ben Bellos armijai, tačiau kai prancūzai jį pagaliau paleido iš kalėjimo, prezidentas J.F. Kennedy pasiuntė specialų karinį lėktuvą, kad jį nuskraidintų į Maroką. Žinomas ir Washingtono spaudimas į Paryžių, kad tas paskubintų nepriklausomybės Alžirui suveikimą. Jei dabar Ben Bella įsigalės, vienintelė Vakarų viltis tėra, kad jis pasuks Tito keliu ir Kremliaus ne visu 100% klausys. Kai kas viliasi, kad gal Ben Bella pasuks tik Egipto Nasserio keliu, tačiau tos viltys mažiau rimtos, nes Nasseris nedarė tokios socialinės revoliucijos, kaip kad užsimojo Ben Bella.

Kokiu keliu jis besuktų, viena aišku: Vakarai vėl išsiugdė naują priešą ir potencialų Chruščiovo sąjungininką.

Pirmieji Vilties Draugijos pirmininkai dr. Juozas Bartkus ir Juozas J. Bachunas.

V. Gedgaudo nuotrauka

VILTIES DRAUGIJA PRADEDA ANTRĄJĮ DEŠIMTMETĮ (2)

Tuo metu, tai yra, 1948-50 metais, visoje Amerikos lietuvių spaudoje vyko savos rūšies perversmas, kuris mažiau ar daugiau palietė visus čionykščius lietuvių laikraščius, išskyrus nebent probolševikinius ir dar Mahanojus Saulę, kuri išlaikė savo 19-tojo šimtmečio pobūdį ir, tokia išlikusi, netrukus visiškai nusileido. Atsirado daug naujų skaitytojų su kiek kitokiu skoniu ir kiek kitokiais interesais, atsirado ir naujų redaktorių, naujų bendradarbių, ir laikraščių turinys, kalba, stilius gerokai pasikeitė. Senųjų skaitytojų daliai tas pasikeitimas atrodė sunkokai suviršinamas, ir nemažas jų skaičius, iš dalies dėl amžiaus, bet daugeliu atvejų ir dėl to naujo laikraščio atspalvio ėmė atkrintinėti. Dirvoje tas "perversmas" maždaug štai kaip atsiliepė į skaitytojų sąrašus: per porą metų iš kiekvieno šimto buvusių skaitytojų atkrito beveik daugiau kaip 50, bet atkritisų vietoj atsirado per šimtą naujų. Taigi, 1950-ais metais jau daugiau kaip du trečdaliai Dirvos skaitytojų buvo nauji.

Santykiai taip laikraščio ir jo užnugaryje stovinčios visuomeninės grupės irgi keitėsi, nors ir ne taip greit. Tradicinė pažiūra vyravo tokia: laikraštis yra privatus leidėjas ar leidėjų dalykas. Visuomeninė grupė - srovė jis "garsina" (reiškia, rašo apie jos veiklą bei veikėjus, gina jų pažiūras, palaiko jų nuomones ir įeigu to grupės vadovybė leidėjui "gera", tai yra maždaug už kiekvieną patarnavimą "pagarsinimą" duoda atitinkamų "tipsų", tai santykiai sklandūs. Jei ne, tai leidėjas - redaktorius jaučiasi turįs laisvas rankas ir "kitai pakalbėti", kartais gal ir visai nemaloniu tai grupei ar organizacijai būdu...

Tokia pažiūra ir tradicija vyravo ir tarp daugumo čionykščių ankstyvesniųjų tautininkų veikėjų. Jie laikė, kad taip yra gerai, ir nebuvo linkę tą tradiciją keisti. Be to, tokie gerų santykių ryšiai tautininkų veikėjų buvo palaidomi su trimis-keturiais laikraščiais, kurių vieno-kito leidėjai iš savo pusės reikė pretenzijai, kad tautininkų veikėjai (už draugingą laikyseną) jiems taikytų bent "vienodą palankumą", o tai praktiškai reikė, kad jeigu vienas kuris tapo "paremtas", tai kad ir kiti gautų bent ne mažiau.

Kai kuriems naujiems veikėjams tokia srovės-organizacijos su spauda santykiavimo tradicija atrodė nelabai simpatiška, ir pasigirdavo nuomonių, kad tai yra idėjinis kyšininkavimas... Jiems buvo daugiau įprasta manyti tokį santykį, kad srovės-organizacija, jei nepajėgia išlaikyti savo įtakoj kelių laikraščių, tai ir atsisako tokios "poligamijos", bet stengiasi bent vieną laikraštį turėti aiškiai savo įtakoj ir kontrolėj. O čia jau susikertama ir su laikraščių leidimo privatiškumu. Nes kaip gi kontroliuoti laikraštį, kuris teisiškai (ir finansiškai) yra kieno

nors privati nuosavybė: į privačią kišenę kišti nepatogu net ir tada, jeigu kišenės savininkas ne protestuoja, kadangi jis kiekvienu metu gali apsigalvoti ir paprasčiau pasitraukti...

1949 metais susiformavo dabartinė Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, autoritetingas tautininkų šiame krašte organizacinis pavaldas. Tačiau ir šios Sąjungos vadovybėje tebebuvo dar gana tvirtas prisilaikymas senosios tradicijos santykiuose su spauda. Visiškai nebuvo palinkimo pačiai Sąjungai leisti ir kontroliuoti laikraštį, kitaip sakant, eiti į leidybos verslą (publishing business). Tegu, vadinasi, laikraščius leidžia, kas leidžia, mes remsim ir tuo pagrindu naudosis į pilankumą bei patarnavimus. Čia, žinoma, daug lėmė ir teoriniu įsitikinimų bei pergyvenais patyrimais paremta pažiūra, kad laikraščio leidimas yra pagrindo ūkinio pobūdžio verslas, o ūkis geriau ir sėkmingiau esti tvarkomas privačios nuosavybės pagrindu, negu visuomeniškai.

Dirvos ("privati") leidykla tačiau niekaip nesugebėjo atstoti santykiuose su Amerikos Lietuvių Tautine Sąjunga tokion plotmėn, kurioje sąjungos (ir apskritai tautininkų srovės) reikalai būtų traktuojami ir jos idėjos būtų skleidžiamos tik "duotas už duotą" principu, tai yra, -- "gar sinam" jįsų reikalus, jei bus atitinkamai užmokėta... Buvo taip jaučiamasi (ir tai visiems suinteresuotiems buvo labai gerai žinoma), kad Dirva vis tiek yra ir bus tautininkų srovės, taigi ir ALT Sąjungos laikraštis, "sergas" jos reikalais drauge su visais jos veikėjais, ir kad, todėl, tokios Dirvos laikysenos nereikia "pirkti". Deja, "pirkti" reikia patį laikraščio leidimą: reikia apmokėti jokių atidėliojimų nepripažįstančias laikraščio leidimo išlaidas. Tai pasirūpinti paliekama "savininkui"...

Dirvos nuosavybės teisių perėmimo finansuotojai, būdami irgi privačios nuosavybės pagrindo šalininkai, neturėjo pretenzijų į laikraščio leidimo ir net turinio kontrolę ir buvo kantrūs net ir su reikalavimais išpirkti tas paskolintas nuosavybės teises. Bet iš naujųjų veikėjų nemažai pasigirdo pageidavimų ir net reikalavimų, kaip Dirva turėtų būti tvarkoma. Kiek kitaip buvo su pagalba. Ne tik pagalba lėšomis, bet net ir darbu. Jos buvo nemaža, bet ne taip jau retai buvo susiduriama ir su tokiais pareiškimais: jei tai būtų mūsų laikraštis, tai kodėl gi nepadėjus, bet kodėl aš turėčiau be tinkamo atlyginimo padėti privačiam reikalui?

Tokia pažiūra, žinoma, galėjo kilti galvoje, manančiose, kad laikraščio, arba, konkrečiai, Dirvos leidimas yra pelningas verslas, ir dar galvoje, kurios nemėmė dėmesin, kad "privatumas" čia tik teorinis, o laikraštis faktiškai yra mūsų.

(Nukelta į 2 psl.)

Trys prisiminimai

Nežiūrėk į šituos žmones. Jie slėpė galvas, o dabar šneka garsiai, nes mirtis nepataikė. Tavo rankos drėgnos? Nebijok. Mes turime likti gyvi, mes dar jauni, ir aš tikiu stebuklais.

Antanas Škėma, Nuodėguliai ir kibirkštys

Daug yra skaudžių įvykių gyvenime. Su vienu galime susitaikyti, laikyti juos neišvengiamais ir pamiršti. Kitų, dėja, negalime pamiršti ir niekada nepamiršime. Liks žaizda. Amžinai neužgydoma.

Tai buvo taip neseniai. Tik prieš metus. Pasisklido žinia: 1961 metų rugsėjo 11 dieną ant Pensilvanijos autostrados kelio žuvo Antanas Škėma, Jurgis Jaks-Tyris, ir Judita Audėnaitė...

Neišlaikysim žemės ir svajonių, neišlaikysim jokio medžio šešėlio ir mirsim neseniai atėję, tik už save ir žemės dalį atkentėję. Algimantas Mackus, Jo yra žemė.

Prieš metus negailestinga mirtis pasiskubino nukirsti dar vieną tebesiskleidžiantį žiedą, neleidus jam parodyti savo spalvų. Tai buvo Judita Audėnaitė, lietuviškojo jaunimo judėjimo aktyvi narė. Jos veiklos kelią pastoj mirtis, nebeleisdama pradėti rudens semestro Queens Kolegijoje, New Yorko mieste, kuriame ji studijavo istoriją ir 1960 metais buvo pirmoji to fakulteto studentė.

Judita Audėnaitė buvo gimusi Kaune, 1934 m. kovo 17 d. ir Amerikon atvykusi 1948 m. gruodžio 24 d., Brooklyne pradėjo lankyti pradžios mokyklą. Gimnazijoje pasižymėjo pažangumu moksle -- būdama pirmąją mokine, priklausė Honorary Society ir baigimo proga gavo premiją.

Tuo pat laiku kaip ir mokydamasi gimnazijoje Judita lankė ir baigė šeštadieninę liuanistikos mokyklą Brooklyne, šoko p. Matulaitienės vedamoje New Yorko tautinių šokių grupėje ir virš 10 metų lankė pianino studiją. Šalia to surasdavo laiko reikštis ir organizuotojo lietuviškojo jaunimo veikloje. Judita buvo Lietuvos Studentų Sąjungos New Yorko skyriaus valdybos sekretorė, artimai bendradarbiavo su santaričiais ir ypač daug dirbo skautijos labui.

Anksti įsijungus į skautiškąjį gyvenimą, vyr. skautė Judita buvo už aktyvų darbą pakelta į vyresniosios skitininkės laipsnį ir paskutiniu metu laikuėjo New Yorko skautių Neringos tūno Birutės draugovės draugininkės pareigas. Buvo darbšti, pavyzdinga, nuoširdi skautė. Jos tragiška mirtis katastrofoje buvo skaudus smūgis ne tik lietuviškajai skautijai, bet ir visam jaunimui.

Ramojus Vaitys

Pažangumu esame linkę laikyti žmogaus amžiną nerimą, nepasitenkinimą esamu, dvasinio (o tuo pačiu ir ūkinio) sustingimo baime, nuolatinį naujų formų ieškojimą. Tai reiškia laisvę žmogui pačiam pasirinkti sau gyvenimo tikslus ir jiems angažuotis, remiantis laisvu apsisprendimu.

Jurgis Jaks-Tyris, Lietuviškasis liberalizmas.

Visuomenininkas, ekonimistas, liberalinės idėjos puoselėtojas Jurgis Jaks-Tyris gimė 1921 m. kovo mėn. 18 d. Taškente, kuriame nuo 1906 metų, išstremas už politiniai tautinę veiklą gyveno jo tėvas. 1939 m. baigė Kėdainių gimnaziją ir įstojo į Prekybos Institutą Šiauliuose. Vokietijoje studijavo ekonomiją Tuebingeno universitete ir 1947 m. gavo ekonomijos diplomą. Studijas po to dar gilino Baselio universitete Šveicarijoje.

Jurgis Jaks-Tyris į visuomeninę veiklą įsijungė dar Lietuvoje įstodamas į studentų varpininkų korporaciją "Granitas". Nacių okupacijos metais aktyviai dalyvavo pogrindyje. Vokietijoje buvo vienas iš sambūrio "Šviesa" steigėjų.

gėjų ir Centro Valdybos narys. Atvykęs 1957 metais Amerikon, gyvai jausdamas liberalinių jėgų konsolidacijos svarbą, aktyviai įsijungia Santaros-Šviesos Federacijos steigimo iniciatorių grupėn ir, jai susiorganizavus, išrenkamas į pirmąją Federacijos Valdybą.

Jurgis Jaks-Tyris visą laiką žadino ir skatino jaunosios kartos aktyvų įsijungimą į lietuvių politinę veiklą. Tad nenuostabu, kad šalia darbo akademinio jaunimo tarpe ir jis pats plačiai dalyvavo mūsų politiniame gyvenime. Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitete 1951-53 m.m. Vokietijoje buvo Valstiečių Liaudininkų Sąjungos atstovu. Ilgesnę laiką Vokietijoje ir Amerikoje yra buvęs Tautos Fondo Valdyboje.

Jurgiui Jaks-Tyriui nesvetimas buvo ir spaudos darbas. Dažnai ir gyvai bendradarbiavo rašydamas visuomeniniais, ekonominiais ir politinio gyvenimo klausimais "Varpe", "Nepriklausomoje Lietuvoje", "Naujienose", "Vienybėje", "Darbe", "Šviesoje", "Studentų Varpe". Savo straipsnius dažnai pasirašydavo Garnio slapyvardžiu. Iėjo į žurnalų "Šviesa" ir "Metmenys" redakcinius kolektyvus. Jurgio Jaks-Tyrio platesnė studija "Liberalinė ūkio politika" buvo išspausdinta pirmajame lietuvių kalba liberalizmo klausimais išsamesniame leidinyje "Lietuviškasis liberalizmas".

Savo tolerancija, pažįturį platumu, džentelmeniškumu (bičiuliai jį vadindavo "Grafu"), gera plunksna, nebijojimu kieto darbo, Jurgis Jaks-Tyris buvo nepamainomas lietuviškojo politinio gyvenimo darbininkas.

Raimundas Mieželis

Yra didelės naktys ir nėra manęs. Seniai nuplaukė žuvis į prieplauką. Dideli laivai ir maži laivai Skambina prisikėlimo giesmę.

(Pirmas posmas paskutinio Antano Škėmos eilėraščio parašyto dvi dienos prieš mirtį)

Antanas Škėma - rašytojas, dramaturgas, režisorius ir aktorius. Paliko jis mums pluoštą knygų, kurios sukėlė nemažą audrą mūsų literatūroje, paliko ir savo idėjas mūsų visuomenės pilnai nesuprastas. Lietuvių literatūrą jis praturtino egzistencinės filosofijos dvasia ir įvedė naują pasaulinės literatūros žvilgsnį ir metodus.

Į kūrybinį pasaulį Antanas Škėma savo pirmuosius žingsnius žengė senajame Vilniuje, supirmąja knyga pasirodė Vokietijoje, bet daugiausia jis davė mums gyvendamas Amerikoje. Rašytojo plunksna buvo naši mūsų literatūrai, sukūrusi dramas: Pabudimas (1956), Živilė (1956), Vienas ir kiti (1958), Žvakidė (1959) ir rankraščiuose Julijana, Ataraksija bei Kalėdų Vaizdelis (išspausdintas po autoriaus mirties "Metmenų" žurnalo 4 nr.), o beletristikoje: Nuodėguliai ir kibirkštys (1947), Šventoji Inga (1952), Baltoji Drobulė (1958), Čelesta (1960) ir rankraštyje Izaokas. Be to, Antanas Škėma rašė vaidinimus vaikams, eilėraščius, feljetonus (Dr. Camel slapyvardžiu) ir aktyviai bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje įvairiomis temomis.

Savo raštuose Antanas Škėma nevaizdavo vien tik švarutėlio, gražaus gyvenimo, bet atskleidė jį realų, toks koks jis yra - gyvenimą, kuris baigiasi neišvengiama mirtimi. Sulaisve mylinčio žmogaus įsitikinimu jis gynė savo mintis tiek kūryboje, tiek ir išeivijos spaudoje.

Rašytojas Antanas Škėma buvo gimęs 1911 m. lapkričio mėn. 29 d. Lodzėje, Lenkijoje. Baigė Aušros berniukų gimnaziją Kaune. Nuo 1936 metų buvo Kauno Valstybinio Teatro aktorius, vėliau, atgavęs Vilnių, persikėlė gyventi ten ir buvo Vilniaus Teatro aktorius ir režisorius.

Lygiai prieš metus minėjome Antano Škėmos dvidešimt penkerių kūrybinių metų sukaktį, gerėjomės jo pastatyta ir vaidinta Studentų Santaros metiniame suvažiavime Kosto Ostrausko "Pypke". Tada mes matėme jį visame žmogaus kūrybiniame plūname. Šiandien Antano Škėmos nebėra mūsų tarpe, bet su mumis gyvena jo kūryba, jo uždeganti dvasia, jo jaunas dinamizmas ir jis nėra išėjęs iš mūsų.

Leonas Narbutis

Vilties Draugija pradeda...

(Atkelta iš 1 psl.)

ALT Sąjungos vadovybė visai nebuvo linkus net svarstyti klausimą, kad ji pati taptų laikraščio leidėja. Šiaip jau daugelio srovės reikalais besisielojančiųjų nusiteikimas buvo stipriai linkęs į turėjamą Dirvoj kontrolės, arba į uolesnį Dirvos parėmimą, tačiau su kontroliuojamos įtakos sąlyga: dėti pirštą prie privataus biznio beveik niekas nelinko.

Šiose aplinkybėse ir kilo pirmieji VILTIES draugijos projektai. Jei ALT Sąjunga nenori formaliai tapti laikraščio leidėja, tai gal galima sukurti ekonominio-kultūrinio tipo organizaciją, kuri būtų laikraščio leidėja, nuo ALT Sąjungos formaliai skirtinga, bet su ja vistiek faktiškai glaudžiai susijusi. Ir Lietuvoje ji tautininkų sąjunga pati savo vardu laikraščio neleidė, o turėjo tam sukūrusi Pažangos bendrovę, su sąjunga glaudžiai susietą, nes jos veikėjų kontroliuojamą. Kai atvyko į Ameriką B. Gaidžiūnas ir Dirva jau šiaip taip pajėgė (už tuo metu minimaliausį legalų atlyginimą) jį įtraukti į savo "štabą", toji mintis buvo išsamiau apsvartyta ir

1951 metais imta konkrečiai realizuoti.

Berealizuojant ją, buvo ir tokių pastabų, kad, esą, viso to tikslas esąs tik "nukelti individualinę finansinę Dirvos atsakomybę ant tautininkų visuomenės pečių"... Iš kitos pusės, kadangi organizavimas nevyko staigiai, o greičiau gana lėtai, tai buvo ir įtarinėjimų, ar tik nebus čia tyčinių vilkinimų ir kludymų, nes gal "privatus savininkas vengia išleisti iš rankų laikraštį ir atiduoti jį visiškai tautininkų visuomenės nuosavybėn bei kontroliuoti".

Žinoma, iš tų priešinų samprotavimų, tik pirmasis buvo artiesios, nors jis ir buvopareiškiamas, kaip priekaištas VILTIES steigimo sumanymui. Nes to sumanymo esmė buvo aiški ir iš pat pradžių viešai pasakyta. Būtent, kad Dirva yra tautininkų laikraštis. Tautininkai, bent daugumas jų, nori turėti laikraštį savo įtakoje, net ir kontroliuojamą, ir jeigu tik nori, tai siūloma ir turėti, bet, aišku, reikia ir finansinę atsakomybę dalintis visiems, o ne palikti ją nešti amžinai kam nors vienam. Ligi VILTIES Dirva teisiškai buvo privati įmonė, tik iš geros valios tarnaujanti tautininkų visuome-

DIRVA

— THE FIELD —
Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Jonas Čiuberis • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

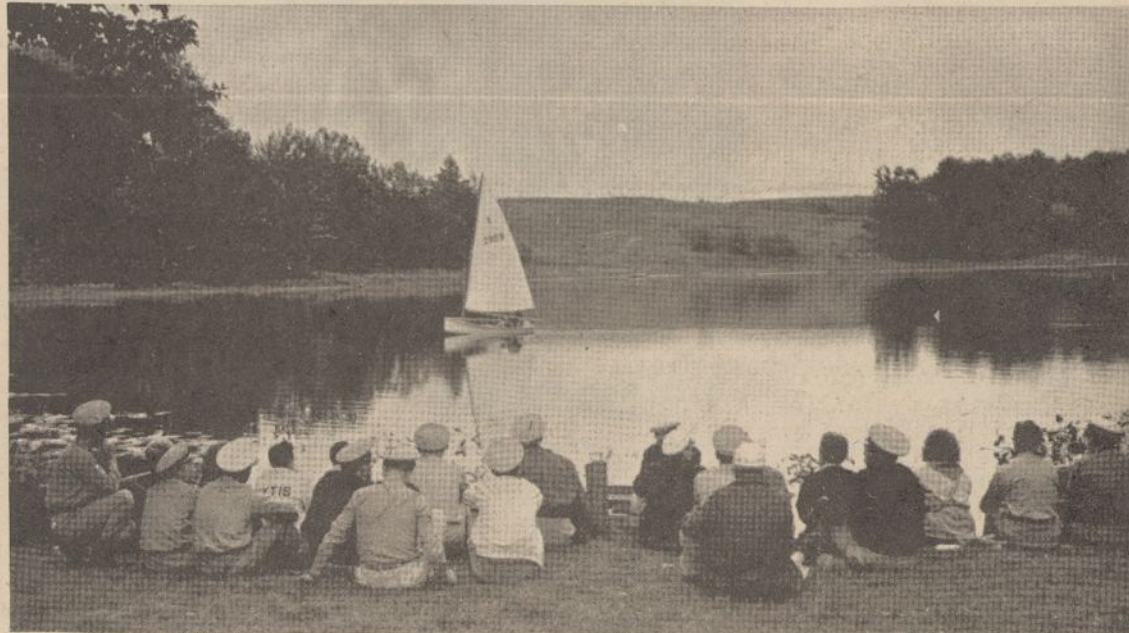
Prenumerata metams: \$10.00. Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: Jonas Čiuberis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laičūnas, R. Micželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

niniams reikalams. VILTIS yra Dirvos leidimo suvisuomeninimas visais požiriais. Iš to išplaukia eilė svarbių išvadų. (Bus daugiau)

KAS DIRVOS NESKAITO - DAUG NUSTOJA!

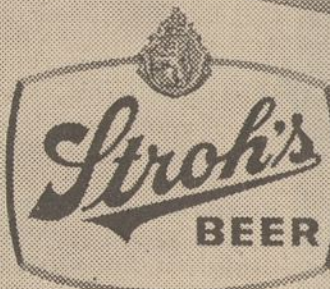
Jūrų skautai vadovai posėdžiauja jubiliejinėje stovykloje...

L. Knopfmillerio nuotrauka

so light, so right, and oh, so refreshing!

enjoy
STROH'S
and taste
what fire-brewing
does for beer flavor!

Premium quality always...
popular prices everywhere!

light
smooth
fire-
brewed

The Stroh Brewery Co., Detroit 26, Michigan

AMERICA'S ONLY FIRE-BREWED BEER

MOKAME

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

4 ¹/₂ %

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.

MŪSŲ LITERATŪROS ŪGDYMO KELIU

Tuo tarpu neturime fondų, neturime nei visuotinio visuomenės mūsų literatūra susidomėjimo, kuriais remiantis galėtų vystytis literatūrinis leidinių finansavimas. Mūsų literatūrai materialinės gyvenimo sąlygos taip pat nėra skatinančios kūrybai ir pasišventimui vien tik literatūros darbui.

Bet džiugu, kad atsiranda žmonių ir sveikintinos iniciatyvos bent dalinai prisidėti prie lietuvių literatūros ugdymo. Savo premija už geriausią romaną ir Dirva jungiasi į mūsų literatūros rėmėjų eilės.

Šiais metais, metiniame Dirvos parengime, kuriame, po ilgesnės petraukos pasirodys ir Clevelando Vaidilos teatro ansamblio su Maioronio "Kęstučio Mirtis" sceniniu apipavidalinimu, pirmą kartą Dirvos istorijoje bus įteikta literatūros premija. Dešimtį romanų turi įvertinti premijai skirta komisija, kuriai pirmininkauja mūsų poetas ir uolusis Dirvos redakcinės kolegijos narys Stasys Santvyras. Rašytojai Ant. Gustaitis ir Faustas Kirša, dail. Vikt. Vizgirda ir Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius yra tos komisijos nariai.

Iš dešimties komisijai atsiųstų kūrinių, reikia tikėtis, mūsų romanų eilės praturtės gražiu, įdomiu ir vertingu literatūriniu įnašu. Visa tai būtų buvę sunku atsiekti, jei neatsirastų žmonių, savo materialiniu įnašu prie to užsimojimo prisidedančių.

Pirmojo Dirvos romano premijos mėcenatu yra Jonas Česna iš Omahos. Nėra jis nei turtuolis, nei šiaip pasiturintis žmogus. Jis ir liktų vienu mūsų tremtinių, paskendusį kasdieninės duonos rūpesčiuose, jei ne jo tyra, lietuviška širdis ir meilė mūsų kultūrai. Iš savo sunkiai fabrike uždirbtų sutaupų, jis paskyrė 1.000 dolerių, kaip atpildą rašytojui, kuris nemetė plunksnos, rašytojui, kuris ir varginose sąlygose, ryžosi kūrybai ir lietuviško žodžio puoselėjimui. Kam atiteks Jono Česnoso skirtoji dovana, paaiškės rugsėjo 29 d. Dirvos vakaro metu, kuriam jau dabar uoliai ir įtemptai ruošiamasi.

Bet tai dar ne viskas. Dirvos skaitytojai ir rėmėjai nesitenkina vien Dirvą ir jos pastangas parėmę. Yra nusiskundimų, kad Dirvoje nepasirodė originalios mūsų literatūros kūrybos, naujų veikalų, naujų novelių. Kad paskatinti ir išjudinti novelės žanrą, kad paskatinti rašytojus susidomėti savo kūryba rodytis dažniau mūsų skaitytojams trumpesniais literatūros kūrinių, Simas Kašelio nis, iš Chicagos, yra dar vienu mėcenatu, paskyrusius 250 dol. metams novelės konkursui. Būdinga, kad S. Kašellionis skiria Dirvai tokią pat premiją eilei metų, iki išeisias į pensiją. O pensija dar jam neartė. Tai dar vienas iš mūsų pasiryžusių, pasišventusių paaukoti dalį savo sutaupų kartu vengiant bet kokios reklamos, bet kokio savo nuopelnų atžymėjimo. Malonu bent, kad S. Kašellionis pasižadėjo dalyvauti Dirvos vakare ir tuo būdu bent bus proga su juo arčiau susipažinti.

Tai vis mūsų kuklieji lietuviškų reikalų rėmėjai, mūsų kovos už lietuvišką reikalą partizanai, kurie tyru patriotiniu jausmu ateina į talką, be pretenzijų, bet su ryžtu. Tai retas, bet skaidrus mūsų gyvenimo reiškiny.

Šiuo metu baigiamos ruošti taisyklės geriausios premijos konkursui. Jos bus neužilgo paskelbtos. Pirmoji geriausiai novelei parašiusiam autoriui premija bus įteikta Dirvos pavasariname parengime, gegužės mėnesyje.

Tai gi, ir Dirva, jos rėmėjų dėka, išeina plačiau ir giliau į mūsų literatūros klestėjimo laukus. (jė)

VADINKIME DAIKTUS JŲ TIKRAISIAIS VARD AIS

Neseniai, Dirvos rugpjūčio 22 dienos numery, min. S. Lozoraitis atsiliepė dėl politinės terminologijos, pabrėždamas jos reikšmę žmonių sąmonės formavimui. Dirva jo aiškinimui pritarė, nes ji įsidėjo net pirmame puslapy.

Pritariame tokiam siūlymui taip pat ir mes. Tik siūlome jį taikyti ne vien politinei, bet visoms gyvenimo sritims. Iš tikrųjų vadinami visus daiktus jų tikraisiais vardais, įneštume į mūsų gyvenimą ne tik reikiamo aiškumo, bet ir daugiau šilumos giedros, darnos bei rimties.

Šiais sumetimais todėl atsiliepiame dėl Dirvos rugpjūčio 31 dienos numery įdėto p. V. Meškauskos pasisakymo dėl kultūros kongreso.

Kaip žinome, šį kongresą rengia JAV ir Kanados lietuvių bendruomenės ir oficialus jo pavadinimas yra JAV ir Kanados lietuvių Antrasis Kultūros Kongresas. Pono Meškauskos pasisakyme jis tėra jau tik "vadinamasis kultūros kongresas". Segamuoju žodžiu "vadinamasis" p. Meškauskas kultūros kongresą menkina, keldamas jo tariamumą, netikrumą, fiktivumą.

Kodėl? Kokiu pagrindu? Ar negerai rengėjai? Bet bendruomenė, telkdamą po savo stogu visus lietuvius, yra jau kompetentinga rengti ir jų kultūros kongresus. Mes net nežinom, kas esamomis sąlygomis galėtų imtis šio darbo kitas. Ar negeras kongreso rengimo komitetas? Bet apie tai p. Meškauskas nekalba. O gal nereikia nė pačių kultūros kongresų? Bet ir dėl to p. Meškauskas tyli.

Tad ar nereikia tik kultūros kongreso menkinimo paslapties ieškoti kitame p. Meškauskos pasisakymo sakiny, kur jis pirmojo kultūros kongreso rezultatus sulygina su nuliu? Žinoma, dėl kito dirbamo ir padaromo darbo gali-

ma būti įvairių nuomonių. Vieni padangėmis sakalais lekiuja, kiti skruzdžių pavyzdžiu žemę šaunęliu tampo. Tai gi ir mes tedam, ką galim ir pajėgiam, žinodami, kad kai kas, pasak žmonių išminties, pakyla sakalu, o nusileidžia vabalu. Tad nepavydinti p. Meškauskui jo didybės: tebūna jis viskas, o mes ir toliau krutėsime "nuliais".

Reikia taip pat tikroju vardu pavadinti ir p. Meškauskos aiškinęgystę. Mat, jis jau dabar mato, kad būsimasis kultūros kongresas tebūsis "tik sendraugių pasižmonėjimas". Mes tokie aiškinęgiai nesam, bet į kultūros kongresą kviečiam visus. Kviečiam "sendraugius", nes jie lietuvių ir jų kultūros kongresui reikia, kviečiam taip pat ir "nendraugius", nes jie irgi lietuvių ir jų kultūros kongresui reikia. Žodžiu, kviečiam visus, nes norim, kad į kultūros kongresą sueitų visų mūsų kultūriniai likiminiai rūpesčiai, ir trokštam, kad visi galėtume pasidžiaugti tuo, kuo dar galim. Kultūros kongreso durys taip pat atviros ir p. Meškauskui.

Pabaigoj dar lenkiamės ir į pačios Dirvos pusę: iš laikraščio mes norim ne mūsų darbų suinteresuoto menkinimo, ne jų vadinimo iškreiptais vardais, bet pozityvių bei konstruktyvių sugestių ir nurodymų, kad žinotume, ką darome negerai ir ką galėtume geriau padaryti.

St. Barzdukas
Cleveland, Ohio

AR FOTOGRAFAS YRA KŪRĖJAS?

Fotografija - svarbus menas. Tačiau neretai klausama: fotografas yra kūrėjas ar amatininkas? Žinovai nėra vienos nuomonės. Bet visi sutinka, kad fotografijoje, kaip ir kiekvienoje

Tiltas į jūrą Palangoje, kurį XIX amž. Tiškevičiai pastatė, norėdami atgaivinti Palangos uosto tradicijas. Tiltas buvo nutiestas kelius šimtus metrų į jūrą ir jo galas užriestas į šiaurę, sudarant laivams saugesnę nuo bangų prieplauką. Bet bangų nešamas smėlis užnešė prieplauką ir laivininkystė turėjo būti nutraukta. Nuo 1892 m. tiltas liko tik vasarotojų labai mėgiama atrakcija.

SVARSTYMAI IR NUOMONĖS

TURĖKIME DRAŠOS PAŽVELGTI TIKROVEI Į AKIS

Kun. P. BAJERČIUS

Straipsnis "Turėkime drašos pažvelgti tikrovei į akis" buvo pasiūstas Draugui. Draugas, išlaikęs daugiau kaip du mėnesius atspausdinimo, bet tik dalį. Didesnę straipsnio dalį Draugo cenzūra nepraleido. Pasirodo, Draugo cenzūra gana aštri. Draugo cenzūruotas ir taisytas straipsnis išreiškė nemano pažūras į lietuvių padėtį Pensylvanijoje, bet Draugo paimitą liniją lietuvių išlaikymo klausime: neliesti svarbiausių, lietuvių sąmonę naikinančių priežasčių šiame krašte. Todėl prašau Dirvos Redakciją minėtą straipsnį atspausdinti be pataisų ir cenzūros.

Kun. P. Bajerčius

Parodytas susirūpinimas lietuviškai sąmonei mūsų išeivijos tarpe išlaikyti yra džiugus reiškinys. Todėl Jo E. Vyskupo Brizgio straipsnį "Grįžkime atgal vieni prie kitų" sutinkame su džiaugsmu ir esame dėkingi. Tik skaitant tą straipsnį, susidaro įs-

kitoje srityje, galima atsiekti tikrai meniškus rezultatus.

Žmogus, kuris sugeba padaryti tai, kas kitų dar nėra atlikta, vadinamas kūrėju, o jo darbai - kūryba. Fotografijoje taip pat yra daug erdvės žmogui, o jo kūrybiniam poleikiams, pasi-reikšti.

Daliai lietuvių spaudos perėjus prie ofseto technikos, atsirado sąlygos ir lietuviškojo gyvenimo fotografijai nuotraukai pateikti laikraštini.

Nuotraukos, kurias matome lietuvių laikraščiuose, žurnaluose, neturi tų elementų, kurie nuotrauką gera padaro. Retas foto mėgėjas yra šį tą girdėjęs apie kompoziciją ir dinamišką simetriją. Fotografuojama dažniausiai "iš akies, kaip papuls". Toki fotografai nėra kūrėjai, o mūšikai - "tikri pasišventėliai".

Nuotrauka, kuri siunčiama laikraščiu, negali būti vien tik "fotografijukė", tuščias abrozdelis, nusibodęs paveiksliukas iš kortų kaladės. Nuotrauka gali būti didelių įvykių, reikšti dramatiškas situacijas, vertus pasigerėjimo momentus ir... nieko. Tokių "nieko" nesakančių fotografijų daugiausiai ir matome mūsų laikraščiuose ir žurnaluose.

Dirvoje ir kit, lietuvių spaudoje besireiškiančių foto mėgėjų tarpe yra ir viena moteris - p. B. Kerbelienė. Lietuviškame gyvenime ne eilinis įvykis. Verta dėmesio.

B. Kerbelienė, kiek galima spėti iš jos darbų, lenkia visus "amatorių". Ir tai natūralu. Kas turi daugiau žinių, labiau stengiasi, tam ir geriau sekasi.

B. Beržinis
Chicago, Ill.

pūdis, kad straipsnio autorius nėra pilnai pažinęs mūsų išeivijos nusiteikimo lietuviybės atžvilgiu. Todėl senąją išeiviją glosto, o naująją per daug skaudžiai peikia. Noriu ir aš išsistarti šiuo klausimu. Nedarysiu jokių sprendimų, nesilysiu jokių planų. Tik pasisakysiu apie mūsų išeivijos nusiteikimus tautinės sąmonės klausimu. Kalbėsiu tik apie Pensylvanijos lietuvių, nes juos geriau pažįstu. Apie kitas lietuvių kolonijas - tik tiek, kiek bus būtina.

Lietuvių kolonija Pensylvanijoje ar tik nebus didžiausia vietoje Amerikoje. Didesnė net už Illinois. Parapijų gausumą tikrai didesnė. Pensylvanijos lietuvių yra apsisprendę baigti su lietuvių kolonijas - tik tiek, kiek bus būtina. Lietuvių kolonija Pensylvanijoje ar tik nebus didžiausia vietoje Amerikoje. Didesnė net už Illinois. Parapijų gausumą tikrai didesnė. Pensylvanijos lietuvių yra apsisprendę baigti su lietuvių kolonijas - tik tiek, kiek bus būtina.

Kas liečia taip vadinamas lietuviškas parapijas ir bažnyčias, jos šiandieną ne palaiko, bet naikina lietuvišką sąmonę.

Man atvykus 1950 metais į Pensylvanijos "Coal Region", lietuvių kalbai buvo duodama daug daugiau vietos. Pusė pamaldų buvo atliekama lietuvių kalboje. Šiandieną jau visai kita padėtis. Lietuvių kalba pamaldose sunkiai pakenčiama. Kai kuriose to bažnyčių lietuvių kalbai jau nėra vietos. O kur dar skiriamos pamaldos lietuviškai kalbantiems, tai ir tada daugiau kalbama angliškai, negu lietuviškai. Niekas tam nesipriešina, žmoneliai džiaugiasi, kad gali atlikti bent išpažintį lietuviškai. Kodėl taip įvyko?

Viena, tai padarė mišrios vedybos, antra, kapi atsiima savo duoklė. O prieauglio visai nėra. Tiesa, kasmet kiekvienoje parapijoje pakrikštyjama ir prileidžiama prie šv. Sakramentų vienas, kitas desėtkas vaikų. Bet jie lietuvių eilių nepadidina. Jie lietuvių kalboje, jeigu prieauglis būtų mokintas melstis ir eiti sakramentų lietuvių kalboje. Gražių pavyzdžių, kaip parapijos vadovybė nutiekia parapijonis kalbos atžvilgiu, turime iš Lietuvos gyvenimo. Lietuvos nepriklausomą gyvenimą atkuriant, giliai Vilniuje buvo rasta, net už Vilnijos ribų, lietuviškų salelių parapijų, o pačioje Kaunioje, Lietuvos širdyje, turėjome lenkiškų. Kodėl tos salelės atsirado? Ten, Vilniuje buvo kunigas lietuvis, savosios kalbos mylėtojas, čia, Kaunioje, nors lietuvis, bet opor tūnistas, pasidavęs laiko dvasios tekmei. Kad pagarbos ir meilės lietuvių kalbai nėra šių dienų parapijų vadų tarpe, galima spręsti iš šio žiauraus reiškinio, kada matai iškapojant bažnyčiose lietuviškus užrašus ir juos pakeičiant angliškais. To jau sulaukėme. Taip mačiau Klaipėdos krašte kapojo lietuviškus užrašus nuo paminklų kapuose.

J. E. Vyskupas Brizgys daro priekaištą, kad naujos kartos lietuvių ateiviai nepastatė nė vie-

minkime Klaipėdos ir Vilniaus kraštą. Ir ten buvo išsižadėjusių savo gimtos kalbos. Kur buvo didžiausi Lietuvos prisikėlimo prieštai, o laisvę atgavus jos kenkėjai. Ar ne tie, kurie buvo praradę tėvų kalbą? Jie žinojo savo kilmę, jie žinojo ir pareigas savo tautai... Tuos pačius reiškinius galima stebėti jau ir čia. Reikia skirti garbę Amerikos episkopatui, kad nesikiša į tautinių mažumų bažnyčios kalbos reikalus, skiria kunigus tos tautinės kilmės, kuriai bažnyčia priklauso. O kokią kalbą vartoti, palieka klebono nuožiūra. Ir reikia stebėtis, niekas neklausia ar tie žmonės kalba ir supranta tik lietuviškai. Tik klausama ar jie moka angliškai. Jeigu kalba angliškai, tai lietuvių kalbai jau nėra vietos. Ją pakeičia angliška, nors parapija čia malonėtų girdėti lietuviškai į juos kalbant. Tas dalykas suprantamas ir patiesinamas. Tautinių mažumų bažnyčių atsiradimo priežastis ir užduotis: aptarnauti angliškai nesuprantančių tikinčiųjų dvasios reikalus.

Tai gi, jeigu parapijiečiai suprantą ir kalba angliškai, jiems tautinių mažumų bažnyčios pasidaro nereikalingos ir jie jas apleidžia. Taip yra pas lietuvių ir kitas tautybes. Veik kiekviena t. v. "Coal Region" parapija kasmet praranda apie dešimtį šeimų. Čia darba sunku gauti, tai žmonės kraustosi, kur darbas gauti lengviau. Daugiausiai kraustosi į Philadelphia. Ten sutikau apie 30 šeimų, atsikrausčiusių iš "Coal Region". Paklausiau prie kokios parapijos. Philadelphiaje prisirašė. Iš trisdešimt šeimų tik viena prisirašė prie lietuviškos parapijos.

Kyla klausimas ar galėjo būti kitaip, ar buvo galimybių laikyti taip vadinamos lietuvių parapijos lietuvišką būdą? Taip, buvo galima, jeigu parapijos vadovybė būtų parodžiusi daugiau sentimentų lietuvių kalbai, jeigu prieauglis būtų mokintas melstis ir eiti sakramentų lietuvių kalboje.

Gražių pavyzdžių, kaip parapijos vadovybė nutiekia parapijonis kalbos atžvilgiu, turime iš Lietuvos gyvenimo. Lietuvos nepriklausomą gyvenimą atkuriant, giliai Vilniuje buvo rasta, net už Vilnijos ribų, lietuviškų salelių parapijų, o pačioje Kaunioje, Lietuvos širdyje, turėjome lenkiškų. Kodėl tos salelės atsirado? Ten, Vilniuje buvo kunigas lietuvis, savosios kalbos mylėtojas, čia, Kaunioje, nors lietuvis, bet opor tūnistas, pasidavęs laiko dvasios tekmei. Kad pagarbos ir meilės lietuvių kalbai nėra šių dienų parapijų vadų tarpe, galima spręsti iš šio žiauraus reiškinio, kada matai iškapojant bažnyčiose lietuviškus užrašus ir juos pakeičiant angliškais. To jau sulaukėme. Taip mačiau Klaipėdos krašte kapojo lietuviškus užrašus nuo paminklų kapuose.

J. E. Vyskupas Brizgys daro priekaištą, kad naujos kartos lietuvių ateiviai nepastatė nė vie-

nos bažnyčios ir nesukūrė nė vienos parapijos. Jeigu turima omenyje Dievo garbė, priekaištas teisingas. Bažnyčių niekada nebus per daug. Bet jeigu siūloma kaip priemonė lietuviškumui palaikyti, reikia priimti suabejone. Dabartinė lietuviškų parapijų krizė parodė, kad lietuviškos parapijos nebuvo tinkama priemonė lietuviškumui išlaikyti. O šiandien net priešinga kryptim veikiama. Tas pats būtų, tik daug greičiau, ir su naujai sukurtom. Ir bendrai naujoji ateivių karta greičiau nustos lietuviškos sąmonės už senąją kartą, ir tai dėlto, kad naujosios ateivių kartos vaikams meldžiasi ir ruošiami prie sakramentų ne lietuvių, bet anglų kalboje. Senosios kartos lietuvių buvo daug laimingesni, nes jie Dievą garbinti buvo mokomi savo tėvų kalboje. Didžiausias smūgis lietuvių Amerikoje buvo suduotas, kada pradėta mokyti Dievą garbinti svetima kalba.

Su ta atmaina prasidėjo staigus lietuvių kalbos nykimas bažnyčiose ir mokyklose. Yra jau gana daug lietuviškų bažnyčių, kur lietuvių kalbai nėra vietos.

Į klausimą, kada lietuvių kalba visiškai bus pašalinta iš bažnyčių, duoda atsakymą šis lietuvių kilmės kandidatas į kunigus. Paragintas mokyti lietuvių kalbos, atsakė: Aš nesimokysiu lietuviškai, nes man lietuvių kalba, kaip kunigui, nebus reikalinga. Kai aš baigsiu seminariją, bažnyčiose jau nebus lietuvių kalbos. Ir jis teisingas. Senosios kartos kunigų eilės retėja. Jie augę lietuviškoje atmosferoje turėjo lietuviškumui sentimentą. Jų vietas užima nauja kunigų karta. Jie, nemokėdami lietuviškai, arba tik šiek tiek suprasdami, nematys lietuvių parapijos, neturės noro ir nerastas reikalo lietuvių kalbą vartoti.

Negaliu nepadaryti šios pastabos. Pažįstu gana daug šeimų, kurios dėl vienos ar kitos priežasties nepriklauso parapijoms. Ir turiu pripažinti, tos šeimos daug lietuviškesnės už parapijoms priklausančias šeimas. Neparapijinių šeimų prieauglis daugumoje gražiai kalba lietuviškai, ką labai retai rasi parapijoms priklausančiose šeimose. Ir kai girdi sakant, kad bažnyčios išlaikė lietuvių Amerikoje, skaudi šypsena iškraipo lūpas.

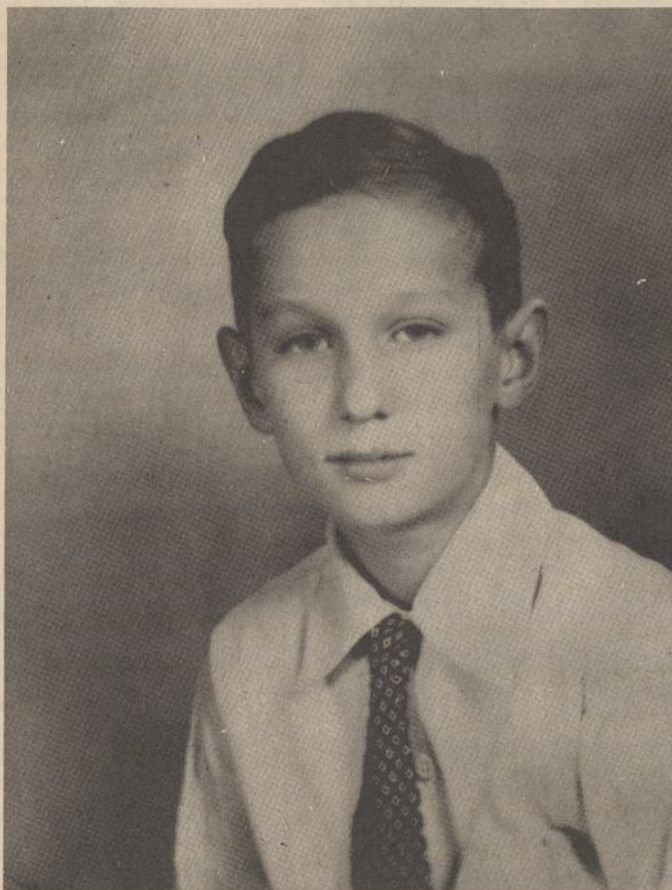
Kas liečia taip vadinamas lietuviškas parapijines mokyklas, jų reikšmę lietuviškame gyvenime teisingai apibūdino St. Barzdukas, atsakydamas į J. E. V. Brizgio straipsnį... "Grįžkime vieni prie kitų". Nuo savęs pridėtu ne kartą girdėtus tėvų nusiskundimus. "Mūsų vaikai gerai kalbėjo lietuviškai iki pradėjo lankyti mokyklą. Belankydami lietuvišką mokyklą užmiršo lietuviškai kalbėti". Komentary rodos nereikia.

Lenkiamę galvas prieš tuos, kurie su tokiu pasišventimu statė bažnyčias ir mokyklas. Tuo jie išgarsino lietuvių vardą. Liudna, kada jie apleisdami šį pasaulį daugiau nieko nepaliekia, tik kapus, nepalieka kas jų garbingą darbą tęstų toliau. Greitai ir tie pastatai, tos bažnyčios, tos mokyklos neturės nė vardo: "Liebuvių bažnyčia", "Lietuvių mokykla".

Naujosios kartos ateivių Pensylvanijoje randasi tik dvi didesnės kolonijos: Philadelphiaje ir Pittsburghe. Straipsnyje "Grįžkime vieni prie kitų" sakoma, kad naujų ateivių į šį kraštą atvyko 30 tūkstančių. "Balfas" mano, kad apie 25 tūkstančius. Prileiskim, kad jų atvyko 30 tūkst. Bet jų tarpe buvo daug ir nekalbantių, net žydų. Tai tikėtina, kad tikrų lietuvių katalikų atvyko 25 tūkst. Jie išsikladė po plačią Ameriką. Philadelphiajos kolonijai, kuri skaitoma viena iš didesnių, teko 500-600 asmenų. Kadangi Philadelphiaje randasi trys lietuvių parapijos, kiekvienai teko apie du šimtus. Suprantama, kad jie į parapijinį gyvenimą įtakos padaryti negalėjo, bet lietuvišką kultūrinį gyvenimą smarkiai sujudo.

Pradžioj būta nesklaidumų tarp senosios ir naujosios ateivijos, nes vieni kitų nesuprato. Ir vieni ir kiti padarė klaidų. Senoji ateivija buvo nepatenkinta, kad naujieji ateiviai nebuvo pakankamai dėkingi už visas pagelbas, suteiktas naujiems ateiviams, kad jie nesistebėjo ir negyrė Amerikos gyvenimo, laimėjimų, turimus turtus, kartais pakritikuodavo, kas jiems čia nepatiko.

(Nukelta į 6 psl.)

ALGIMANTAS ANDRIUS SANTVARAS
(1944.2.27 - 1957.9.15)

ALGIMANTAS ANDRIUS SANTVARAS

RAINIS

Rainis linksmas kėdėj tupi,
Nes jam pamokos nerūpi.

Sėdi Rainis prie urvelio
Ir sau ieško gero kelio,

Jis nubėga į kamara
Ir ragauna sūrį gerą.

Pasilaižęs sau snukutį,
Jis keliauja pas kiškutį.

KATĖ

Vienas pats ėjau gatve-
Miau! miau! miau!..
Nešiu katę pas save,
Tokią vargšę aš radau...

Stoviu gatvėj ir šaukiu:
Tė! Tėė! Tėėė!...

Spėju tėvą iš akių -
Nepatinka jam katė ...

VOVERYTĖ

Kartą voverytė buvo,
Bet į spąstus ji pakliuvo.

Bėgdama pro seną krūmą,
Ji pamatė stulpą dūmų.

Ji skubėjo į miškelį
Susirasti sau grūdėlį.

Ir bebėgant ji pamatė,
Kad ją tyko kšt gyvatė.

Bet gyvatei nepavyko.
Nes kiškelis čia atvyko.

Voveryte, nestraksėki
O namelin tu skubėki!

Miškas ūžia ir vaitoja,
O medžiotojai ūlioja,

Ačiū tau, brangus kiškeli,
Prisiminsiu šį darbėlį.

MEŠKIS

Man mama nupirko lokį
Visą pilką, pilką --
Meški, ar tu šokti moki?
Ar įveiktum vilką?

Mano muskulai, kaip vyro,
Aš patiesčiau lokį! -
Meški, tu bijai pagyro,
Tu juokies ir šoki...

PELĖ

Baltą pelytę gavau dovanų.
Buvo grindyse skylė.
Rytą prie narvo einu -
Pabėgo pelė...

Juokias mama, kad pelė prarasta,
Aš miegot negaliu --
Grįžo pelytė balta -
Turėsim pelių...

AGO MĮSLĖS:

Kuproto žvejo tinkle maža žuvelė plazda. (Musė vortinkly)

Saulė leidžiasi, ponas į dangų lipa. (Mėnulis)

Neturi galvos, neturi kojų, o viską žino, toli nueina. (Knyga)

Raudonas ponas, jo juodi plaukai per orą lekia. (Ugnis ir dūmai)

Margai apsirengęs ponaitis giliuos medį kerta. (Genys)

Neturi galvos, neturi akių ir nosies, tik vieną ausį. (Ąsotėlis)

Šimtas rankų ant vienos kojos stovi. (Medis)

Ant mėlyno lauko balta mergė tupi. (Žuvėdra ant vandens)

KAIP MUDU RAŠĖM EILES

Greitai bus penki metai, kai mano sūnus išėjo ir nebegrįžta. Tačiau jo sodrų ir gryną balsą, kylantį iš akligatvio į namų trečią augštą, ir šiandien tebegirdžiu. Tuo metu kai jis mus paliko, mes išsikraustėm iš to akligatvio, bet man atrodo, kad ten iki šiol tebeklaidžioja siaubą sukeliantys šešėliai...

Žmonės dažnai sako, kad laikas ir gilias žaizdas užgydo. Turėdamas nemaža kartaus patyrimo, jau galiu tarti, kad minimas posakis yra sugalvotas ne sau, o artimo sopuliui nuo savęs atitolinti. Aiman, yra žaidų, kurių ir du gyvenimus gyvendamas, negalėtum pagydyti... Gali būti, kad šie mano žodžiai kai kam bus keisti ir nesuprantami. Kitiems gali atrodyti, jog tai yra asmeniškumai, kurių vieta ne spausdinamam žody, bet kenčiančioj žmogaus širdy. Iš tikro, kiekvienas bus teisus, šiuo požiūriu darydamas man vienokį ar kitokį priekaištą. Aš pats galėčiau nemažai papasakoti apie savo brangų sūnų, ypač dabar, po penkių metų, kai jo grįžtant namo nebesulaukiam, bet minėsiu tik tai, kas yra gimininga vadinamam dailiajam žodžiui.

Kas ankstyboj vaikystėj paskatino Algimantą Andrių, mūsų trumpai vaidinamą Agą, eiles posmuoti - dabar nelengva būtų pasakyti. Gal jo prigimty slypėjo diegas, slypėjo polinkis į poezijos meną, o gal ir aplinka jį savotiškai veikė. Juk neretai susirinkdavo seni draugai, kurių pokalbių pro savo kambario atviras duris jis puikiai girdėdavo. O draugų tarpe ypač Bern. Brazdžionis, mėgdavo šmaikštų ir sąmojingą dvielį ar ketureilį eksromptu pasakyti...

Pats Agas nepaprastai mėgo knygą. Per trumpą savo gyvenimą jis nemažai knygų perskaitė. Viena paskutinių jo perskaitytų knygų buvo Dostojevskio Nusikal'timas ir bausmė. Tryliktus metus einančiam vyrui, ir dar sunkiai sergančiam, tai nebuvo lengva ir pigi lektūra. Matyt, nujausdamas, kad nedideli laiko ištekliai gali greitai išsisemti, paskutinėm jėgom jis bandė ką nors vertingiesnio iš šio gyvenimo pasiimti...

Pirmas eilėraštis kurį Agas parašė savo gimtadienio septynerių metų išvakarėse, yra Rainis. Prie to eilėraštuko aš tik tiek pridėjau savo pirštų, kad porą dvielių nubraukiau, nes jie buvo tik ankstesnių pakartojimai. Voverytė yra tokia, kokią parašė aštuntus metus einantis dainius. Žinoma, tuose jo bandymuose nenarka ieškoti aukšto poezijos meno. Gal ypač būdinga tik tai, kad tokio amžiaus vaikas jau gyvai jautė eilėraščio ritmą ir kartais pagavo visai neblogą rimą, pvz., "pamatė - gyvatė".

Gal įdomiausias klausimas, tai kaip mudu rašėm eiles. Ak, buvo atėjusių tokių dienų, kada Agas pasakydavo dvielį ir prašydavo mane tuoj pridėti kitas dvi eilutes. Kartais jis parašydavo šešias eilutes, o man tekdavo tik eilėraščio pabaigą užriesti. Man tai buvo lyg ir koks egzaminas, nes veikti reikėjo greitai. Jei aš nesusigaudydavau ir klupdavau - jis gardžiai iš manęs pasijuokdavo. Pamėgęs tą jo žaidimą, ne sykį ir aš jam pasakydavau porą eilučių, o jis turėdavo pridėti kitas dvi. Deja, neilgai truko ta mudviejų "kolektyvinė" kūrība. Čia spausdinami trys būdingesni to laikotarpio eilėrašukai - Kartė, Pelė ir Meškis. Tada Agas turėjo 10-11 metų, dar buvo sveikas ir guvus. Perkaitę minėtas eiles, gal pastebėsit, jog mudu (ištikro šiuo atveju tik jis) ir šiokią tokią pažangą padarėm - eilėraščiai jau yra geresni savo forma ir turiniu.

Atskira palikimo dalis - Ago mįslės. Buvo laikas, kada mudu su juo skaitėm kažkurį dr. Balio tautosakos rinkinį. Algimantui Andriui ypač patiko lietuviškos mįslės. Kai jis daugiau su jom susipažino, truko gal kokį pusmetį, tada jis, kai tik šeima susėdavo prie pietų, vakarienės ar kavos stalo, motinai ir tėvui pažėrdavo po keletą mįslių. Būdingesnes jo mįsles motina užrašė ir jas pavadino Ago mįslėm. Gal nebūtų sunku jas išpėti, bet aš jose regiu pastangas šmaikščiai pasisakyti, duoti dailių ir mįslę sukeliantį posakį. Kaip 9 ar 10 metų vaiko išmislas, tos mįslės turi ir pakankamą kiekį savaimin gumo.

Mieli skaitytojai, iš Jūsų tarpo man bus didelė dovana, jeigu jūs nepagalvosit, kad man buvo lengva šio rašinio žodžius sudėlioti. Tie žodžiai yra tik nepagyjanti sopulio naujas užgavimas, bet aš ryžausi jį užgauti, nes vistiek niekas ir niekad negalės jo pagydyti. Ir ar negeriau bus, jeigu ne-gausūs vaiko darbiai bus atspausdinti? Gulėdami nelaimingų tėvų stalčiuose, jie savaime sunyks, o juk kiekvienas sunykimas yra rūstus ir sunkiai bepataisomas...

Stasys Santvaras

• Laisvės Kovų Dainas, išleistas Lietuvos Nepriklausomybės Fondo, Clevelande galima užsisakyti pas: Vyt. Stuogį — 1198 E. 84 St., tel. SW 5-4676; Marijų Blyną — 6823 Bayliss Ave., tel. 361-8165; Dr. Vl. Ramanuską — 18310 Marcella Rd., tel. IV 1-6700 ir Dirvoje.

Vertė J. P. Palukaitis

(62)

— Ak, nutilkite! Kiekvienu atveju, jis vieną vakarą nutvėrė bonkos likučius, kuriuos buvo užmiršęs Grafas, ir tada man viską pasakė. Aš buvau nustebusi ir sumišusi, bet jis toks geras vyrukas, ir aš nenorėjau jo užgauti, tad pasakiau kažką labai kvailo, kad jis esąs dar labai jaunas ir turįs palaukti, kol suaugęs. Jis visai pamišo...

Reinoldas nustebęs išplėtė akis.

— Na, ir ką tai turi bendro su...

— Nebūk tamsta jau taip sunkiai susivokiąs. Jis tiki, kad tamsta esi varžovas, konkurentas!

— Na, tokiu būdu galima laimėti geresnį vyrą, — rimtai pasakė Reinoldas.

Janscis taip stipriai užtraukė pypkę, kad jį užpuolė kosulys, Sandoras paslėpė savo veidą milžiniškose letenose, o tyla gale stalų pasidarė tokia ledinė, kad Reinoldas pagalvojo geriau būsiant jam žiūrėti kitur. Tačiau, tylai tebesitęsiant, jis pagaliau pasijuto turįs ten pažvelgti ir, tai padaręs, nepamatė nei rūstaus pasipiktinimo, nei sumišimo, kaip buvo laukęs, o visiškai santūrią Juliją, kuri, ranka parėmusi smakrą, žiūrėjo į jį atidžiai ir su pašaipos doze taip, kad jam pasidarė truputį nejauku. Tai ne pirmas kartas, kad jam turėjo paaiškėti, kokią sunkią klaidą galįs padaryti, nepakankamai įvertindamas dukterį tokio vyro, kaip Janscis.

Pagaliau jį atsistojo stalo nukraustyti, ir Reinoldas

atsisuko į Janscij.

— Prileidžiu, kad girdėjome Kazoką nužiantį tolyn? Kur jis nuvažiuavo?

— Į Budapeštą. Miesto pakraštyje susitikęs su Grafu.

— Ką? Ir jis važiuoja sunkiu motociklu, kurį galima girdėti už mylių — ir taip apsirengęs, kad tai galima pastebėti beveik iš panašaus atstumo?

— Tai nėra sunkusis motociklas, Kazokas tik prieš kurį laiką pašalino duslintuvą, kad žmonės geriau išgirstų, kai jis atvyksta. Na, tai jaunų žmonių silpnybė. Tačiau triukšmas, kurį motociklas sukelia, ir jo nepaprastoji apranga yra geriausias užsimaskavimas: jokiam žmogui neateis į galvą jį įtarti.

— O kiek laiko tai užtruks?

— Normaliai ten ir atgal netrunka nė pusės valandos. Mes esame tik už penkiolikos kilometrų nuo miesto. Bet šį vakarą? — Janscis galvojo. — Galbūt pusantros valandos.

Iš tikrųjų užtruko dvi valandas — dvi labiausiai neužmiršamas valandas iš visų Reinoldo pergyventų. Janscis kalbėjo beveik visą laiką, o Reinoldas, labai aiškiai jausdamas tokio pasakojimo vienkartiškumą, įtemptai jo klausėsi. Toks noras išsipasakoti buvo kažkas nepaprastai reto tam žmogui, kuris buvo toks skirtingas ir įdomus, kad, palyginus su kitais tokiame margame ir pavojingame Reinoldo gyvenime sutiktais asmenimis, pastarieji visai nubluko. Ir dvi ištisas valandas Julija kiūtojo šalia jo ant pagalvėlės, dažnai subtilžgas jos akyse šelmiškumas buvo visiškai dingęs, ir jos veidas buvo toks rimtas ir susimąstęs, kokio Reinoldas niekada nebuvo laukęs. Visą laiką ji beveik neišleido iš akių savo tėvo, nebent žvilgtelėdama į jo sužalotas ir žaizdų žymėmis nusėtas rankas, bet tuoj pat žvilgsnį vėl nukreipdama į jo veidą. Atrodė, lyg ji, kaip ir Reinoldas, jaustų tokią pat valandą niekada nepasikartiosiant ir bandytų savo tėvo veidą bei rankas su visomis smulkmenomis neužmirštamai įspausti savo atmintin. Reinoldas, kuris turėjo prisiminti keistą jos akių išraišką sunkvežimyje praeitą naktį, kuri atrodė, lyg ji matytų artėjančią nelaimę, pajuto neišaiškinamą šurpulį, ir jam tik su didelėmis pastangomis pavyko at-

sipalaiduoti nuo to jausmo.

Janscis apie save iš viso nekalbėjo, o apie organizaciją ir jos veikimo būdus tik tiek, kiek būtinai reikalinga; vienintelis faktas, kurį Reinoldas šį vakarą sužinojo, buvo tai, kad Janscio būstinės būta ne čia, o vienoje ūkininko troboje prie Naujakurių ežero, netoli Austrijos sienos — vienintelės sienos, kuri buvo įdomi daugumai jų, kurie bandė pabėgti į Vakarus. Vietoj to, jis pasakojo apie žmones, šimtus žmonių, kuriems jis, Grafas ir Sandoras buvo pagelbėję, ieškant globos anapus sienos, ir tų žmonių baimę bei viltis. Jis kalbėjo apie taiką, kurios jis tikėjosi šioje žemėje, ir apie tvirtą įsitikinimą, kad vieną dieną taika grįžtų žemėn, jei bent vienas žmogus iš tūkstančio rimtai ir su gera valia tam reikalui dirbtų.

Janscis neargumentavo, bet leido savo mintims plaukti, jis kalbėjo apie žmones Rusijoje ir apie savo jaunystę tarp tų žmonių. Jis leido savo mintims plaukti, bet nebuvo klajotojas be tikslo: beveik visa, ką Janscis darė, kalbėjo ar galvojo, tryško iš jo tiesiog fanatiško tikėjimo į žmonių lygybę ir brolybę, į žmonijos vientisumą, ir tarnavo vienam tikslui: save patį tame tikėjime stiprinti ir kitus žmones pritraukti. Jis kalbėjo apie savo vaikystę ir jaunystę Rusijoje kaip žmogus, kuris laimingus laikus ir laimingą kraštą prisimena su ilgesiu. Jo atkurtas Ukrainos vaizdas gal buvo kiek nudažytas liūdesiu, kurį išsaukia negrįžtamai prarasti dalykai, bet vis dėlto Reinoldas aiškiai jautė, kad tas vaizdas tiksliai atitiko tikrovę. Janscis neneigė sunkumų, pasitaikiusių tuometiniame Ukrainos gyvenime, jis kalbėjo apie ilgą, sunkų darbą laukuose, apie atsitiktinius bodus, apie deginančią vasarų kaitrą ir aštrius žiemos šalčius, kai iš stepių papūsdavo Sibiro vėjas; bet dar vaizdžiau jis atkūrė laimingą, žydintį kraštą, kuriame nebuvo jokios baimės ir priepasaudos, kraštą, kuriame siūbuoja kviečių laukai nusitęsdavo iki tolimų horizontų, kur žmonės juokdavosi ir dainuodavo ir šokdavo, pasakojo apie keliones rogėmis, įsisupus į kailinius, trims arkliams su skambučiais jas traukiant, arba apie garlaivį, kuris vasaros šilimoje lėtai plaukdavo Dniepru, muzikai aidint virš vandens.

(Bus daugiau)

Atsisveikinus su Korp. Neo Lithuania stovykla

Studentiški "Oi sudiev sudiev" garsai nuaidėjo neolituany stovyklos uždaryme. Jau visi stovyklautojai išsiskirstė į namus parnešdami naujus įspūdžius, naujų dainų žodžius, senų dainų naujus

variantus, naujas pažintis. Bet svarbiausiai, daugelis parneša į Korp! Neo-Lithuanijos padalinis naują korporantišką entuziazmą. Nežiūrint visų kolegiskų pokštų, kurie tik praeis į linksmy prisiminimų lobynus, vienas iš svarbiausių stovyklos vaisių yra neolatinės neolituany spaudos užuomazgos formuotė. Tai yra korporacijos būtinybė. Tikimės, kad šį rudenį pasirodys Dirvoje aprašy-

mai iš kiekvieno korporacijos padalinio gyvenimo. Neolituany skiltis Dirvoje apšvies kitų vietojų korporantus, tiek tautinės idėjos bendraminčius apie Korp! Neo-Lithuanijos veikimą bei siekius.

Bet, mielieji kolegos, šį rudenį to neužtenka; artėja Korp! Neo-Lithuanijos 40 metų sukaktis. Kuo vainikuosime šitą sukaktį? Ar negalėtumėm išplėsti savo gretas? Juk šį semestrą stas į mokslą daug naujų studentų, kuriuos galėtume priimti į savo tarpą. Dar yra daug gabių lietuvių studentų, kurie ligšiolei, dėl įvairių priežasčių, nepriklauso nei vienai ideologinei organizacijai. Nepraleiskime šitos progos susisiekti su jais. Taip pat, jau laikas mums drąsiau reikštis bendrame lietuvių studentų gyvenime, t.y. studentų sąjungoje. Paskutiniu metu apatija užkrėtė LSS, lig koks piktas amaras drūtą ažuolą. Pasireikškime pozityviai LSS veikloje, parodykime visiems, kad mūsų ideologija ugdo tvirtavalius, sąmoningus lietuvių studentus, kurie yra vadovaujamieji elitas, o ne verkšlenančius pesimistus. Tat, nebijokime stoti į Lietuvių Studentų Sąjungos skyrių valdybas. Nebijokime dirbti su skirtingų pažiūrų veikėjais, nes LSS demokratinėje aplinkoje, darniai veikiant, kilnios idėjos nesusikompromituos, bet atvirkščiai, jos viršys ir paveiks visus. Bendradarbiavimas ir tolerancija geriausia mūsų pačių auklėjimosi priemonė.

Nebijokim darbo. Pasiryžimu ir tikru entuziazmu atsiekim savo tikslus. Tegul mūsų korporacijos 40 metų sukaktis bus atžymėta šiais akademiniais metais mūsų aktyvumu. Tada Neo-Lithuania tikrai gyvuos, pasižymės ir žydės.

Algirdas Budreckis

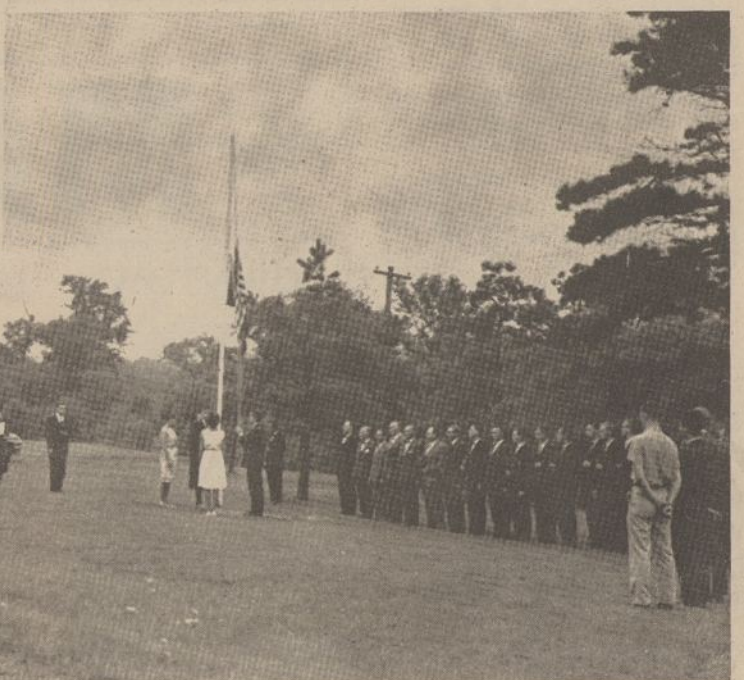
Stovyklautojos Neo Lithuania stovykoje išsirikiausiasios vėliavos pakėlimui.

V. Gruzdžio nuotrauka

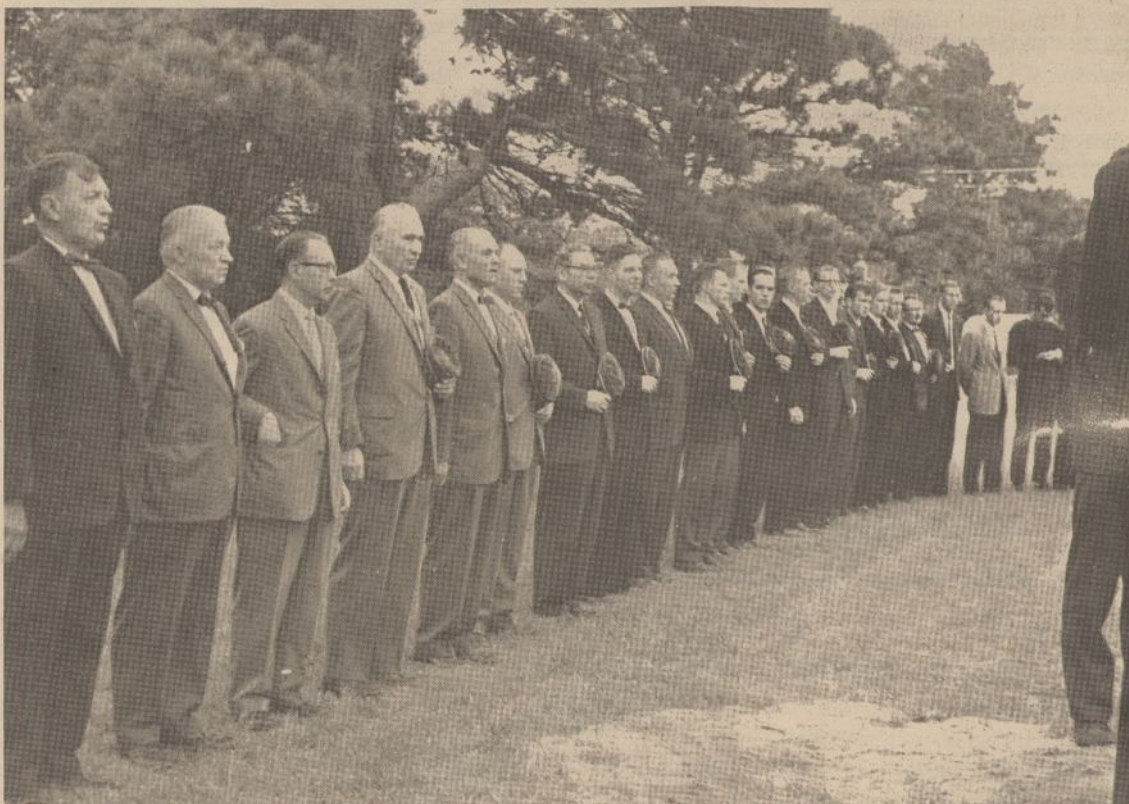
Lietuvos ir JAV vėliavos palengva keliamos aukštyn.

V. Gruzdžio nuotrauka

Vėliavos pakėlimas Neo-Lithuania stovykoje Cape Cod.

V. Gruzdžio nuotrauka

Lietuva Tėvynė mūsų... skambėjo iš neolituany lūpų vėliavos pakėlimo metu.

V. Gruzdžio nuotrauka

AKIMIRKOS

Bronys Raila

Bendrybių triumfas

Atleiskite, kad pradėsiu citatomis, ir gana ilgomis.

Mat, noriu kalbėti ne kažkokiomis bendrybėmis, o mūsų spaudos faktais. Jų būtų man temai per daug, tad pasirinksiu tris.

Chicago Draugas 1962 m. rugpjūčio 17 d. vedamajame susirūpinęs aiškina, kad sovietų šnipai ir jų bendradarbiai užsienyje šiuo metu vis smarkiau mėgina laužtis į laisvųjų lietuvių tarpą. Ypač jie stengiasi patraukti "neutraliąją" mūsų visuomenę, pratindami ją žiūrėti į Lietuvos okupaciją, kaip normalią padėtį, piršdami susiartinimą su "tauta tėvynėje".

Draugas į tai pasako gerą pamokslą: "Turint tą visa galvoj, reikalinga gerai ir tvirtai užkamsyti visas spragas, per kurias ateityje gali dar labiau prasiveržti komunistiniai gaivalai, kad laužtų mūsų kovos už Lietuvos nepriklausomybę frontą, ir lenktų mus į bendradarbiavimą su komunistais ir jų bendrakerėlius. Jei šitokiam bendradarbiavimui pasiduotume, tai būtų lygu savosios tautos išdavimui. Saugokimės ir kitus saugokime."

Gi už keturių dienų (rugsėjo 21 d.) tas pats Draugas vedamajame vėl drožė:

"Ir mūsų tarpe jau jaučiamas komunizmo voratinklio supimas, kai siūloma atsizadėti nepalaužiamos kovos, o imtis bendradarbiavimo kultūrinėje srityje su tauta, kurios visos pastangos ir laimėjimai nudažomi raudona spalva... Šią klaidą mes turime atidengti ir atskleisti bei išskirti tuos žmones, kurie jau ateina nudažyti Kremliaus spalva".

Kur dabar nėra lietuvių? Sušvilpk šandien Chicagoje, tai rytų tuoj tau atsilieps Worchesteryje arba Šventoje Barboroje. Ir vos taip spėjo parašyti Chicago Draugas, tuoj kitą rytą (rugsėjo 22 d.) Montrealio Nepriklausoma Lietuva įdeda vedamuoju žymaus liaudininkų veikėjo Juozo Audėno straipsnį, vardu "Dėl svetimybių skverbimosi". Ir nuostabus idėjų panašumas!

Audėnas nors nieko naujo neišsąždia, bet ir jis jau mato, kad "laiko dilinamose aplinkybėse atsirado žmonių, kurie pradėjo tenkintis tik geografine Lietuva: jos gamtos grožiu, tekančiu Nemunu, žydinčiomis rožėmis, suokiančia lakštute ir kt... Jie užmerkia akis, kad Lietuva okupuota, rusinama, moraliai, politiškai, ekonomiškai svetimųjų prievartaujama ir apiplėšiama. Šių naujųjų idėjų žmonės nori laisvai bendrauti su viena ir su kita puse. Atseit, daroma grandis visus sujungti, apmigyti, aptemdyti akis ir gaunamaisiais gintariniais papuošalais bei iliustruotomis brošiūrėlėmis "uždegti tėvynės melę".

J. Audėnas gale pareiškia, kad prieš šią "naująją bangą tenka aiškiai ir nedviprasmiškai atsišioti. Priešingu atveju, bus prarastas laisvos ir nepriklausomos Lietuvos principas ir pamažu nutilis kovos balsai, reikalaujant lietuvių tautai laisvės, o Lietuvai nepriklausomybės".

Pradėkime nuo pastarosios citatos. J. Audėnas kalba labai rimtu klausimu, nedviprasmiškai, bet visai neaiškiai. Jis nieko nepamini ir nieko konkrečiai nesuaro, kokia ir iš ko susideda ta "naujoji banga", kokia spauda ar agitatoriai mėgina mus "apmigyti", "aptemdyti akis" ir kurie mus vilioja tekančiu Nemunu ar žydinčiomis sovietinėmis rožėmis.

Kas gi tada lieka iš tokio įspėjimo? Tik bendrybės, tiesą sakant, savo stiliumi ir prasme nebe naujos jau prieš gerą dešimtmetį. Jeigu Audėnas tai aiškiai žino, tai kodėl jis to mūsų visuomenei aiškiai nepasako. Prieš ką gi tie mūsų "kovos balsai" turi nusikreipti?

Lygiai tokios pat, jeigu ne dar klasiškesnės yra abiejų Draugo vedamųjų bendrybės "Komunistiniai gaivalai laužia mūsų nepriklausomybės frontą... Lenkia mus į bendradarbiavimą su komunistais... Komunizmo voratinklis

supa... Saugokimės... Atidenkime ir išskirkime tuos, kurie jau nudažyti Kremliaus spalva..."

Ką gi Draugas norėjo pasakyti? Jeigu jis pagaliau jau žino gyvenimo ir spaudos faktus, tokius asmenis, sambūrius ar laikraščius, tai kodėl taip taupo vietą ir laiką, nieko konkrečiai nepasakydamas? "Aiškiai ir nedviprasmiškai", anot Audėno.

Taip ir neaišku, ar Draugas turi galvoje savo ilgametę pirmą puslapio bendradarbę, kuri neseniai pasižymėjo savo turizmu į "Lietuvą", taipgi žydinčiomis Vilniaus rožėmis ir sugrįžusi vėliau tapo Vieniybės redaktore, ar ką kitą. Kas gi tie, kurie dar nėra žinomi bolševizmo propagandistai Amerikoje, bet "lenkia mus į bendradarbiavimą su komunistais" ir pirmiausia stengiasi apmokyti ir pritraukti mūsų "neutraliąją visuomenę"?

Čia parinktos trys mūsų spaudos citatos (jų galėčiau pririnkti ir trisdešimt tris) yra tikras bendrybių, neaiškumų, nedasakumų ir tuščios frazeologijos triumfas. Tokiomis bendrybėmis nieko naujo nepasakome, neįtikiname ir nieko nepasielkiame. Kas nori pats apsisaugoti ir kitus apsaugoti, privalėtų kalbėti aiškiai, apčiuopiamai, faktais ir vardais.

Nevaidinsiu čia labai naivaus. Man rodos, kad nujaučiu, ką gerbiamieji ponai norėjo pasakyti. Jie be abejo, tarp kita ko, turėjo galvoje Brooklyn Vienibę su jos poniomis: leideja Tysliavienę ir redaktore Narkelūnaitę, o gal dar ir poną Širvydą su draugu Šalčiu-Zieniu. Mes šiandien dar neturime labai daug naujosios bangos kremlistų, kurie atitinkamais laipsniais būtų aiškiai ir nedviprasmiškai užbangę į koeigistencijos malonumus su sovietine Lietuva, t.y. už kompartijos ir jos propagandos gilesnį pažinimą.

Vienos visuomeninės priežasties paskatintas, aš lygiai tą patį reikalą iškėliau viešu laišku Dirvoje dar š.m. vasario mėnesį. Dėl mano grynai satyrinio polinkio, Vieniybės redaktore tada pavadinant Šaliamonę Narkelūnaitę, ta pati Nepriklausoma Lietuva net supykė. Tai esą "nekultūringa", dalykas dar neaiškus, reikia aiškintis, palaukti. O kultūringasis Europos Lietuvis net visai karčiai pasipiktino ir mane nudėjo nuo kelio į griovį. Mat, apie ponias ir paneles turėčiau kalbėti tik pasipudravęs ir baltas šilkines pirštinaites movėdamas, - visada ad rem, niekada ad personam...

Tas gal tiesa. Bet Vieniybės ponios prapliupo labai atšakiais, arogantiškais ir taip pat, jų supratimu, humoristinėmis pliuropalais per kelis mėnesius, ir savo sovietinės propagandos nesusitardė. Draugas ir gera katalikiška spauda mėnesiais tylėjo, it vandens pilną burną prisėmė.

Kai vėliau keliais rašiniiais pagrindžiau savo teigimus, kai netrukus bičiulis Stasys Žymantas įsijungė puikiais straipsniais Dirvoje, išdėstydamas ir išnagrinėdamas mūsų koliaforantų "politiką ir taktiką" ir kai dėl to Vieniybės ji jau purvais drabstė, naudodama net sovietinius enkavedistinius "argumentus" ir "irodymus", - tai visi mūsų mandagieji ponai nė mur-mur. Tylėjo ir nesipiktino, ir visa buvo lyg niekur nieko.

O dabar - pavojus Nepriklausomybei, nauja banga, Kremliaus spalva, komunizmo voratinklis, temdinamos akys, klasta ir "reikia tvirtai užkamšyti visas spragas".

Kodėl tylėjot, kodėl laiku nekamšėt, kodėl neparodėt nė mažiausio tautinio solidarumo prieš taip ilgai trukusią įžūlią ir arogantišką mūsų koliaforantų laikyseną?

Ir kai nutarėt nebetylėti, tai prašnekt tik nublukusiomis ir nieko apčiuopiamo nepasakančiomis bendrybėmis.

Tai ne "kovos frontas". Tai tik tuščias plepėjimas tolimos užfrontės atostogaujančių kareivių kantinoje.

Jaunavedžiai Roma Snieškutė ir Aloyzas Aidis po sutuoktūvių išsėina iš Šv. Jurgio bažnyčios Clevelande, lydimi pamergių (iš kairės) K. Stankaitytės, I. Grigaliūnaitės, M. Leknickaitės ir O. Gri-gonytės. J. Garlos nuotrauka

CHICAGOS PARENGIMŲ KALENDORIUS

Chicago Lietuvių Organizacijos, kurios pageidauja, kad jų ruošiami rengimai būtų įtraukti į šį kalendorių ir vėliau po įvykio paminėti "Dirvoje", prašomos kreiptis į "Dirvos" Bendradarbių Klubo Chicagoje Valdybą:

Raimundas Mieželis, pirm., 112 Charlton Ave., Western Springs, Ill., telef. 839-6980.

Vytautas Kasniūnas, vice pirm., 3754 W. 70th Pl., Chicago, Ill., telef. LU 5-3617.

Mečys Valiukėnas, sekr., 4550 So. Christiana Ave., Chicago, Ill., telef. LA 3-9288.

Antanas Šantaras, išd., 7026 So. Artesian Ave., Chicago, Ill., telef. WA 5-0743.

RUGSĖJO 16 Chicago Lietuvių Agromų Sąjungos suvažiavimas -- išvyka agr. J. Galinio sodyboje, Rt 1 Bell Rd., Lemont, Ill. Pradžia 11 val. ryto.

RUGSĖJO 21 Ateitininkų Sendraugių skyriaus susirinkimas Jaunimo Centre.

RUGSĖJO 22 Lietuvių Žurnalistų Sąjungos Chicago skyriaus Spaudos Balio Balio Pakšto salėje.

RUGSĖJO 23 Dirvos Bendradarbių Klubo Chicagoje susirinkimas Dubysos svetainėje, 3 val. p.p.

RUGSĖJO 29 Cicero skautų "Mindaugo" draugovės vakaras Šv. Antano parapijos salėje.

RUGSĖJO 30 Ark. Matulaičio Senelių Namų Statybai paremti Madų paroda Jaunimo Centre.

SPALIO 6 D. Lituanikos skautų tunto vakaras ruošiamas Tėvų Komiteto Balio Pakšto salėje.

SPALIO 13 D. Lietuvos Gailėtingų Seserų Sąjungos Balius Western Ballroom salėje.

SPALIO 13-21 D. Jaunųjų dailininkų meno kūrinių paroda, Čiurlionio Galerijoje, Jaunimo Namuose.

SPALIO 14 Šv. Pranciškaus Vienašalio Seselių Rėmėjų seimas Šv. Jurgio parapijos salėje.

SPALIO 20 Ateitininkų Sendraugių skyriaus rudens vakaras Jaunimo Centre.

SPALIO 21 Lietuvių Montessori Draugijos Tradicinė Madų paroda. Jaunimo Centre 3:30 val. p.p. Pajamos skiriamos Montessori Vaikų Namų įrengimui.

SPALIO 27 Scenos Darbuotojų Sąjungos balius Western Ballroom salėje.

SPALIO 27 D. ALT S-gos Chicago skyriaus tradicinis rudens balius su menine programa.

SPALIO 28 Ateitininkų Kristaus Karaliaus minėjimas Jaunimo Centre.

LAPKRIČIO 3 D. LDK BIRUTĖS D-jos Chicago centrinio skyriaus tradicinis koncertas -- balius.

bandyta pakeisti kitais, katalikiškais. Kada naujieji ateiviai bandė įsijungti į esamas organizacijas, jų pastangos buvo sutrūkinėtos arba įstatymo pagalba, arba net priešingos.

Bet šiandien tie nesklandumai išnyko. Nesupratimų nėra. Senoji ir naujoji ateivija sutartinai dirbuoja visuose baruose. Tik gaila, kad senosios ateivijos nedaug liko, kuri lietuviškai jautų ir rastų reikalingą rūpintis lietuvių reikalais.

Lietuviškai šamonei išlaikyti mūsų išeivijoje išganingiausių skaitau sumanymą steigti lietuvišką gimnaziją. Nes tik lietuviškoje dvasioje vedama mokykla gali iš-

auklėti būsimus vadus ir lietuviškos šamones įkvėpėjus. O jeigu ji duotų bent kelis gilius lietuviškos dvasios kandidatus į kunigus, jau vien tuo pateisintų aukas ir pastangas, kurių pareikalautų. Lenkai tautinių atžvilgiu išsilaukė geriau už mus ne vien tuo, kad jie čia gauseni už mus, bet ir todėl, kad jie turi kunigų seminariją, pačių lenkų vedamą ir užlaikomą. Tiesa, mūsų vienuolijos turi vidurines mokyklas. Bet vienuolijos nesivadovauja lietuvišku idealizmu. Joms labiau rūpi savos bendruomenės užlaikymas. Todėl pasiteisindami, iš lietuvių neišlaikys mokyklos, priima į mokyklas įvairių tautybių vaikus, tuo padaro lietuvišką auk-

lėjimą neįmanomu.

Kalbėjau apie Pennsylvanijos lietuvių. Esu nuomonės, kad ir kitose kolonijose mūsų išeivijos nusiteikimas tautinių atžvilgiu

panašus kaip čia.

Būčiau laimingesnis, jei klyčiau savo pastabose, nes paliečiau labai skaudžius dalykus lietuviškai širdžiai.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

TURĖKIME DRĄSOS...

(Atkelta iš 3 psl.)

Naujieji ateiviai pyko, kad apie juos buvo kalbama, kaip apie prasikaltusius Dievui ir dabar baudžiamus, kad mokyklose vaikų turimus vardus, kaip pagoniškus,

HEARING AIDS

VISKAS
AUSYJE

\$99.50

Skambinkite MA 1-0440
arba rašykite

ACOUSTICON OF
CLEVELAND
845 Prospect Ave.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-1731

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

German Brandy 5th \$4.79
Kron-Brannvin Aquavit. 5th \$3.98
Dujardin German Brandy 5th \$5.29
Old American Wiskey Full Qu. \$3.98

Chianti Import. Wine Qu. \$0.98
Bordeaux French Wine 5th \$0.98
Zeller Schwarze Katz 5th \$1.29
Ambassador Vermouth 5th \$0.98

the MAY co's (4) BASEMENT stores

DOWNTOWN HEIGHTS PARMATOWN SOUTHGATE EAGLE STAMPS PADIDINA SANTAUPAS

Sensacingas specialus pirkinys!

10,000 žinomų

CANNON & MOHAWK PAKLODŽIŲ

Sutaupote 6.44 iki 9.84 už tuziną. Maži netobulumai.

Pasirinkite vieną iš šių rūšių "Cannon" ir kitas
muslinines paklodes

Jei be trūkumų 2.49
72x108 ar
pritaikyta siaurai lovai

1.67

Jei be trūkumų 2.69
81x108 ar
pritaikyta pilno dydžio

1.87

42x36 užvalkalai 47¢ vienas

TIK MIESTO CENTRE

'Mohawk' rožėmis išaustos paklodės

Jei be trūkumų 2.79
72x108

1.97

Jei be trūkumų 2.99
81x108

2.27

42x36 užvalkalai 67¢ vienas

Elegantiškai išaustais gelėtais kraštais muslininės paklodės su plačiomis siūlėmis. Pasirinkite mėlynos ružavos ar geltonos spalvos

Priimami užsakymai paštu ir telefonu... Skambinkite CHerry 1-3070

BASEMENT DOMESTICS DEPARTMENT... THE MAY COMPANY, ALL 4 STORES, INCLUDING SOUTHGATE

CLEVELANDE ir apylinkėse

* **DIRVOS VAKARUI**, kuris įvyks rugsėjo 29 d. Slovenian Auditorium salėje, jau galima užsisakyti bilietus. Bilietų kaina 3,00, 2,50, 2,00 ir 1,00 dol. Specialūs pakvietimai šiemet nebus siunčiami, tai visus, norinčius vakare turėti geresnes vietas, prašome bilietus sau iš anksto rezervuoti ar atsiimti Dirvoje.

* **ŠV. KAZIMIERO LITUANISTINĖ MOKYKLA** Naujoji parapija pradeda mokslo metus š.m. rugsėjo mėn. 15 d. 10 val. ryto.

* **INITIUM SEMESTRI**, Studentų sąjungos Clevelando Skyrius kartu su latvių studentais ruošia Initium Semestri rugsėjo 15 d. 7 val., Šv. Jurgio parapijos salėje. Įėjimo kaina 2 doleriai. Bus vaisės, alus ir geras orkestras. Kviečiami visi studentai bei jų bičiuliai.

* **Lithuanian Village** akcijos yra jūsų indėlis mūsų bendruomenės ūkiniam kilimui. Tai nėra auka — jos duoda pelno. Jas įsigyti — mūsų visų pareiga.

* **ČIURLIONIO ANSAMBLIO** TAUTINIŲ ŠOKIŲ šokėjų grupė, Vysk. Valančiaus Lituaništinės Mokyklos tautinių šokių šokėjos, o taip pat sesutės Rūta ir Milda Jokubaitytės dalyvavo republikonų šeimų išvykos Euclid Beach parke surengtame tautybių pasirodyme ir gražiai reprezentavo lietuvių tautinius šokius.

Publikoje jautėsi didelis stilingiems lietuvių tautiniams šokiams pritarimas.

* **VYSK. M. VALANČIAUS** Lituaništinės Mokyklos Tėvų Komitetas reiškia didelę padėką Margaritai Premeneckienei, lietuvių grupės pirmininkei republikonų moterų skyriuje už taip puikiai pravestą lietuviškų skanėstų pardavinėjimą Euclid Beach parke rugsėjo 9 dieną, kur vyko republikonų šeimų išvyka. Visas pelnas iš skanėstų pardavinėjimo pasiskirtas Vysk. M. Valančiaus mokyklai paremti. Taip pat didelis ačiū visoms ponoms, kurios iškepė tokių puikių tortų ir pyragų ir kartu prisidėjo prie sėkmingo pardavinėjimo.

* **CLEVELANDO MENO MUZIEJAUS PARODŲ TVARKARAŠTIS**, Iki rugsėjo 16 d. vyksta dail. Gabor Peterdi meno kūrinių paroda.

Rugsėjo 21-30 d.d. japonų menas Bonsai.

Iki rugsėjo 23 d. Clevelando

RUGSĖJO 29 D., ŠEŠTADIENI, CLEVELANDE SLOVENIAN AUDITORIUM — 6417 St. Clair Ave., Clevelande METINIS DIRVOS VAKARAS

Vaidilos Teatras vaidins

Maironio "KĘSTUČIO MIRTIS"

Režisuoja PETRAS MAŽELIS

Vaidina Vaidilos Teatro artistai

Iškilmingas romano premijos įteikimas

Po vaidinimo, Dirvos remėjams dovanų paskirstymas ir šokiai. Gros Neo Lithuania orkestras.

Didžiojo salėje šokių metu bus pastatyti papildomi stalai. Bilietai po \$3.00, 2.50, 2.00 ir \$1.00.

Nusipirkit ar užsisakykit iš anksto Dirvos redakcijoje. Pradžią 6:30 val. vak.

meno kūrinių rinkinių paroda ir iki rugsėjo 23 d. Vak. Europos pritaikomojo meno paroda. Muziejus uždarytas pirmadieniais. Įėjimas nemokamas.

NAUJAS McDONALD CHEESBURGERIS VIS DAR 19 CENTŲ!

Turi jis naują ir būdingą skonį, nes McDonalds gauna iš Craft Foods specialiai jam gaminamą pasterizuotą sūrį, paruoštą McDonalds cheesburgerių skoniu.

Tai dar vienas McDonalds specialitetas geram užkandžiui, tiksliai kepamas iš grynos jautienos mėsos.

Patiekiama šiltai ant pakepin-tos bulkutės.

Išbandykite šiandien! 169 ir Lake Shore Blvd. ir 6225 Mayfield Rd.

Birutiečių suruoštame Clevelande Tautos Šventės minėjime gražiai pasirodė Korp. Neo Lithuania literatų ir vaidintojų būrelis, deklamacijomis iš Krėvės ir Sruogos raštų. V. Pliodžinsko nuotrauka

JAUNIMO IDEALIZMAS PALAIKO GYVĄ LIETUVOS IDĖJĄ

L.K.M. Birutės draugijos suruoštas rugsėjo 8 d. minėjimas, kad ir ruoštas puslauerio šeimyniniu pobūdžiu, bet praėjo nuotaikingoje ir pakilioje nuotaikoje.

Minėjimas vyko Čiurlionio ansamblio namuose. Programą pradėjusi L.K.M. Birutės d-jos pirm. V. Nagevičienė kalbą pasakyti pakvietė adv. J. Smetoną.

Kondensuotoje ir ryškiais pavyzdžiais pavairintoje prakalboje adv. J. Smetona pabrėžė svarbą išlaikyti mums gyvą lietuvių ir valstybingumo idėją, kuri nemirštama tol, kol ji gyva mums ir mūsų jaunime.

Lietuvos idėjos puoselėjimas yra jos nemirtingumo ženklas. Tat prelegentas ir kvietė jaunąją kartą prisiminti genijų, kuris jau prieš 500 metų švytėjo visoje Europoje ir toliau palaikė Lietuvos idėjos išlaikymą. Ir ateitis priklausys jaunosios kartos pastangose ta idėją gyventi ir ją puoselėti.

Toliau programoje pasirodė skambiomis dainomis 4 broliai Dautartai su Br. Kazėnu, akordeonu pagrojo Šarūnas Stempulis su Vyta. Dautartu. Jiems akompanavo jaunutė pianistė Daiva Ožinskaitė. Visi Juliaus Kazėno paruošti mokiniai.

Programos pabaigai pasirodė Korp! Neo-Lithuania tautiniais rūbais pasipuošusios korporantės ir būrelis korporantų.

Jie atliko melodeklamacijas, deklamacijas ir ištraukas iš Krėvės — Šarūno bei Sruogos — Milžino paunksmės.

Maironio — Trakų Piliis — atlikta Neringos Kuncaitytės ir Poeto noras — Dalės Mackevičiūtės, klau sytojams paliko gily įspūdį. Dramų ištraukos jaunųjų korporantų buvo atlikta su įsijautimu ir gražia tarsena, kas ypatingai atkreipė klausytojų dėmesį.

Pranešėja buvo Birutė Augustinavičiūtė.

Jaunųjų programos dalyvių,

ties J. Kazėno mokinių, tiek neolituany pastangos puoselėti lietuvių meną ir literatūrą, kelia pasigėrėjimo ir gražu kad jų pastangos stengiamasi panaudoti pa-

našiuose minėjimuose.

Rugsėjo 8 d. minėjimą pagerbė savo atsilakymu birutiečių garbės narė p. Sofija Smetonienė, gen. Tallat-Kelpša su poniu ir visa eilė mūsų visuomeninių organizacijų vadovų ir narių.

Svečiai darbščiai birutiečių buvo pavaišinti skaniais paruoštais užkandžiais.

Birutiečių pirmininkė V. Nagevičienė su garbės nare Sofija Smetonienė ir gen. Tallat-Kelpša. V. Pliodžinsko nuotrauka

UŽSAKYKITE GELĖS TELEGRAFU

Gėlės visoms progoms — vedyboms, laidotuviams ir t.t.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

VISAD JŪSŲ PATARNAVIMUI

Atdara: nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Sekmda, nuo 10:30 - 1:30

Telef. namų 431-6558

Krautuvės — 431-6339

6901 Superior Ave.

Cleveland 3, Ohio

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

NEW! McDonald's CHEESEBURGERS

still only
19¢

TRY 'EM TODAY

There's a new taste treat at McDonald's... a special cheese made from aged Cheddars... pasteurized and processed by Kraft Foods... especially for McDonald's Cheeseburgers. Another McDonald's exclusive in good eating. Tasty, tangy, aged Cheddars... grilled to perfection with 100% pure beef... served piping hot on a toasted bun. Try 'em today at McDonald's. The only place you can get them in town.

CHEESEBURGER "ALL AMERICAN"

CHEESEBURGER... SHAKE... FRENCH FRIES... McDONALD'S "ALL AMERICAN". A MEAL FOR ONLY 49¢... FOR A FAMILY OF 5 ONLY \$2.45

McDonald's

the drive-in with the arches

169th and LAKE SHORE BLVD.

6225 MAYFIELD ROAD EAST OF LANDER, MAYFIELD HEIGHTS

DIRVA

Nr. 105

1962 m. rugsėjo 12 d.

KAS IR KUR?

* MIN. S. LOZORAITIS pasiuntė Prancūzijos užs. reik. ministrui tokią sveikinimą:

Prancūzų Respublikos Prezidentui ir ponai de Gaulle laimingai išvengus blauro pasikėsimo, siunčiu mano geriausius sveikinimus. Sovietų okupacija neleidžia lietuvių tautai pakelti savo balsą ir išreikšti šia proga Prancūzijai savo drauginę jausmus, kuriais buvo pagrįsti nepriklausomos Lietuvos santykiai su Prancūzija. Todėl aš Lietuvos vardu reiškiu tuos jausmus, linkėdamas Ponui Prezidentui de Gaulle laimingos ateities ir pasisekimo ginant laisvės bei teisingumo dėsnius, nuo kurių įvykdymo priklauso Europos ir visos žmonijos likimas.

* PRANASKAŠIUBA ir W. ŽIOGAS užsiprenumeravo Antano Smetonos monografiją, įmokėdami po 25 dol.

P. Kašuba yra Korp! Neo-Lithuania filisteris ir, būdamas ekonomistas, sekmingai verčiasi prekybos srityje Reading, Pa. W. Žiogas, agronomas, turi įsigijęs nuosavą sodininkystę Allentown, Pa.

* SAULIUS IR GRAŽINA SIRUSAI rugsėjo 2 d. susilaukė dvynukų berniuko ir mergaitės, kuriems parinko Petro ir Janinos vardus.

Saulius yra newyorkiečių visuomenės veikėjų Jurgio ir Elenos sūnus.

Jaunoji motina sveiksta dr. I Skelvio priežiūroje.

* GEN. POVILAS PLECHAVIČIUS, iš Chicago, atostogavo New Yorke pas dr. P. Legecką, dr. S. Plechavičių ir kitus gimines.

* J. PROČKYS, iš Chicago įsijungė į A. Smetonos monografijos garbės prenumeratorių eilę (per Dirvą).

DIRVAI AUKOJO

METINĖS ŠVENTĖS PROGA DIRVAI AUKOJO:

O. Stankūnas.....	5.00
J. Vinčiūnas	5.00
Fr. Skirmantas	5.00
J. Pročkys	5.00
K. Ramonas	5.00
A. Garmus	5.00
V. Rastenis	5.00
P. Dabrila	5.00
Pr. Pročkys	5.00
J. Miščikas	5.00
A. Norus	1.00
A. Plytnykas	5.00
Z. Tarutis	5.00
F. V. Kolosovas	1.00
J.V. Kaunas	5.00
A. Traška	5.00
V. Ramonas	5.00

Fab. Kaminskas	5.00
Pr. Narvydas	5.00
Iz. Stankaitis	5.00
M. Dedulonis	1.00
M. Reklaitis	5.00
J. Rekašius	5.00
V. Tauras, M.D.	5.00
L. Glemžienė	5.00
J. Mikalauskas	5.00
Dr. O. Mironaitė	5.00
Pr. Lapatinskas	5.00
S. Kontautas	5.00

Uždarant šios vasaros Neo-Lithuania stovyklą, iškilmingame posėdy kalba vyr. valdybos pirmininkas inž. V. Mažeika.

K. Palubinskas	5.00
J. Jakštas	3.00
J. P. Vaičaitis	5.00
J. Vaičius	5.00
P. E. Grigonis	5.00
P. Bakūnas	2.00
Juozas Urbšaitis	3.00
M. Manomaitis	5.00
A. Mikoliūnas	5.00

PREZ. A. SMETONOS MONOGRAFIJĄ PERK. RAMONĄ, CHICAGOJE UŽSISAKĖ ŠIE ASMENYS:

GARBĖS PRENUMERATORIAI
Juozas Bartkus (Palangos restorano savininkas) - \$25.00
Justas Lieponis - Liet. Prekybos Namų vedėjas - \$25.00
Stasys Monkus - \$25.00

PRENUMERATORIAI:
Stasys Virpša - \$10.00
Stasys Vaičius - \$10.00
J. Iličukas - \$10.00
K. Ramonas - \$10.00

PAIEŠKOMI

IEŠKOMI CHICAGOJE AR APYLINKĖSE GYVENĄ LIETUVIAI:

JUČAS Pranas (Frank Yutch) iš Kubiliūnų k., Grinkiškio valsč., Kėdainių apskr.

KURDAUSKAS Stanislovas, Karolio sūnus iš Kauno.

LABANAUSKAS Pranas, Leonardo ir Veronikos sūnus, gimęs Ruginių kaime, Šilalės valsčiuje.

ORNATAUSKIENE - LANGIENE Teklė ir jos dukros Liūda ir Renė.

RIDIKAITIENE - ŽEMLIŪNAI TYTE Marijona, Julijono duklė, gimus Eržvilky, turėjusi nuosavus namus Chicagoje.

SAKALAUSKAS Juozapas iš Šiaulių, atvykęs į Chicago 1912 m. SERDIKEVIČIUS (Serdikeičis) Jonas, gyvenęs 8747 So. Houston Ave.

STAKIENE - BEINORYTE Pranė ir jos dukra Laima.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsilipti į LIETUVOS GENERALINI KONSULATĄ, 6147 So. Artesian Ave., Chicago 29, III. Telefonas REpublic 7-8334.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

Dail. Viktoras Vizgirda su viešnia iš Los Angeles Neringa Railaite dail. J. Bagdono kurinių parodoje.

B. Kerbelienės nuotrauka

Jubiliejinėje jūrų skautų stovykloje vėliavų pakėlimas.

L. Knopfmilero nuotrauka

BOSTON

LAISVĖS VARPO SUBATVAKARIS

Laisvės Varpas varo Naujoje Anglijoje plačią visuomeninę ir kultūrinę vagą. Jis ne tik duoda kiekvieną sekmadienį įvairią, įdomią ir visuomet šviežią radijo programą, bet taip pat ruošia įvairius kultūrinius rengimus. Ypač reikšmingi jo rudens koncertai, kuriuose pasirodo stipriausios mūsų meninės pajėgos.

Šiemet Laisvės Varpas jau surengė Maironio minėjimą, gegužinę su atitinkama programa, o dabar rengia lietuvišką subatvakarį. Jis bus rugsėjo 15 d. Romuvos parke, Brocktone, Mass. Šiam rengimui Bostono skautai ruošia specialią programą, kurioje pasirodys visi vienetai atskirai. Subatvakaris prasidės 5 val. po pietų ir truks ligi vidurnakčio. Visą laiką bus muzika, šokiams gros geras orkestras, veiks įvairūs valgių ir gėrimų bufetas.

Visi lietuviai iš arti ir toli kviečiami gausiai dalyvauti. Tai paskutinis šio rudens rengimas gamtoje. Jo tikslas - sudaryti sąlygas lietuviškoje nuotaiškoje pasilinksminimui, atkreipti dėmesį į mūsų jaunimo sugebėjimus ir pasiruošimus savose jaunimo organizacijose, o taip pat sukelti lėšų, būtinų tolimesniam šios radijo programos išlaikymui.

Jeigu tą dieną vyktų kiti rengimai - tai ne Laisvės Varpo kalbė. Jo vadovybė yra priešinga rengimų sutapimui, tad deda visas pastangas, kad jo būtų išvengta. Šis subatvakaris buvo užprojektuotas jau seniai ir nuo liepos mėn. vidurio skelbiamas per spaudą ir radiją, prašant kitų tą dieną nieko neruošti, o įsijungti į subatvakarį.

Šis subatvakaris ypač reikšmingas tuo, kad į jį norima sutraukti galimai daugiau jaunimo, kuris be pasilinksminimų neapsieina. Jei tokių pasilinksminimų niekas nesuruošia, tai jaunimas eina pas svetimus. O tai mums yra praغيštinga.

Kaip visas mūsų visuomeninis ir kultūrinis darbas, taip lygiai Laisvės Varpo veikla negali remtis atskiru asmeniu pastangomis, bet reikalinga plačiosios visuomenės talkos ir pagalbos. Rengiamas subatvakaris yra puiki proga tai parodyti. Visi kviečiami ir laukiami.

* ALTS-GOS PIRMININKAS V. ABRAITIS rugsėjo 8 ir 9 d. d. lankėsi Bostone ir dalyvavo rugsėjo 8 d. tautos šventės minėjime, o rugsėjo 9 d. Tautinės S-gos namuose padarė pranešimą Tautinės S-gos aktualinėmis temomis.

DETROIT

BALFO SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, 8 m. rugsėjo 16 d. 12 val. ispanų namuose šaukiamas Balfo 76-to skyriaus narių susirinkimas. Dienotvarkėje rinklėvos, Balfo Seimo ir kiti reikalai. Visi nariai kviečiami dalyvauti.

Mūsų foto bendradarbi dramos aktorė Beatričė Kleizaitė-Kerbelienė ir rašytoja Nelė Mazalaitė-Gabienė, atostogaudamos Kennebunkporte, prisimena tėviškės laukus.

DIRVA METAMS KAINUOJA TIK 10 DOLERIŲ